

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Šalom Achšav

Tomáš Tvrdek

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

Šalom Achšav

Tomáš Tvrdek

Vedoucí práce:

Mgr. Zbyněk TARANT, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Na tomto místě chci poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Zbyňku Tarantovi, Ph.D., za rady, ochotu a čas, který mi při psaní této práce věnoval. Mé poděkování patří i mé mamince za podporu a pomoc. Děkuji také mé dobré víle, jež *je stále se mnou*.

Obsah

ÚVOD	1
1 VZNIK Hnutí ŠALOM ACHŠAV.....	2
1.1 MÍROVÁ JEDNÁNÍ S EGYPTEM	3
1.2 DOPIS DŮSTOJNÍKŮ	5
1.3 PRVNÍ DEMONSTRACE „ŠALOM ACHŠAV“	9
1.4 „STRUKTURA A ORGANIZACE“ ŠALOM ACHŠAV V POČÁTCÍCH Hnutí..	10
1.5 IZRAELSKO-EGYPTSKÁ JEDNÁNÍ A DALŠÍ AKTIVITY Hnutí	13
1.6 ŠALOM ACHŠAV A GUŠ EMUNIM.....	15
1.7 NÁTĹAK NA PREMIÉRA BEGINA	15
1.8 ŠALOM ACHŠAV A OSADY	16
1.9 PODEPSÁNÍ MÍRU	17
2 ZMĚNA ORIENTACE – IZRAELSKO-PALESTINSKÝ KONFLIKT	18
2.1 ELON MORE	19
2.2 OSADY V CENTRU ZÁJMU Hnutí	20
2.3 OBDOBÍ STAGNACE, 1980-1981	20
2.4 KONTAKTY S PALESTINCI A OOP	22
2.5 INTENZIFIKACE OSADNICTVÍ.....	23
2.6 POSTOJ Hnutí K VOLBÁM V ROCE 1981	23
2.7 OPĚTOVNÝ VZESTUP	24
3 Hnutí ŠALOM ACHŠAV BĚHEM VÁLKY V LIBANONU V ROCE 1982	25
3.1 INVAZE DO LIBANONU A POČÁTEČNÍ POSTOJ Hnutí	25
3.2 ZMĚNA POSTOJE Hnutí	26

3.3 MASAKR V TÁBORECH SABRA A ŠATÍLA.....	29
3.3.1 NEJVĚTŠÍ ÚSPĚCH Hnutí – „DEMONSTRACE ČTYŘ SET TISÍC LIDÍ“ ...	28
3.3.2 DŮSLEDKY DEMONSTRACE.....	29
3.4 SMRT EMILA GRUNZWEIGA.....	30
4 Hnutí PO VÁLCE V LIBANONU	31
4.1 ŠTĚPENÍ MÍROVÉHO TÁBORA A HLEDÁNÍ SPOJENCŮ	31
4.2 NÁVRAT ZÁJMU Hnutí K OSIDLOVÁNÍ OKUPOVANÝCH ÚZEMÍ	32
4.3 SNAHY O UKONČENÍ IZRAELSKÉ PŘÍTOMNOSTI V LIBANONU.....	33
4.4 POSTOJ Hnutí K VOLBÁM V ROCE 1984	33
4.5 KONEC IZRAELSKÉ PŘÍTOMNOSTI V LIBANONU.....	35
4.6 ŠALOM ACHŠAV A RASISMUS	35
4.7 POKLES PODPORY MÍROVÝCH Hnutí V POLOVINĚ 80. LET	36
4.8 Hnutí ŠALOM ACHŠAV A PRVNÍ INTIFÁDA.....	38
5 Hnutí BĚHEM IZRAELSKO-PALESTINSKÝCH JEDNÁNÍ	38
5.1 Hnutí OPĚT NA VZESTUPU	39
5.2 ZMĚNA POSTOJE Hnutí K ORGANIZACI PRO OSOVBOZENÍ PALESTINY	40
5.3 PROFESIONALIZACE Hnutí.....	41
5.4 ŠALOM ACHŠAV A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	42
5.5 POSTOJ Hnutí K PŘISTĚHOVALECKÉ VLNĚ NA POČÁTKU 90.LET	43
5.6 „DOHLED NAD OSADAMI“ – SETTLEMENT WATCH.....	43
5.7 ŠALOM ACHŠAV A OOP BĚHEM VÁLKY V ZÁLIVU	45
5.8 PŘISTĚHOVALCI A OSADY	46
5.9 ZAČÁTEK VYJEDNÁVÁNÍ S PALESTINCI	47
5.10 POSTOJ Hnutí K VOLBÁM V ROCE 1992	49

5.11 LEVICOVÁ VLÁDA A PODPORA JICCHAKA RABINA.....	50
5.12 JEDNÁNÍ V OSLU.....	53
5.13 PODPIS IZRAELSKO-PALESTINSKÉ DOHODY A KONEC INTIFÁDY	54
6 ÚPADEK ŠALOM ACHŠAV A MÍROVÝCH Hnutí PO ROCE 1995	54
7 ŠALOM ACHŠAV DNES.....	57
7.1 SOUČASNÉ AKTIVITY Hnutí	58
8 ZÁVĚR	60
9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	63
9.1 KNIŽNÍ ZDROJE	63
9.2 INTERNETOVÉ ZDROJE.....	64
10 RESUMÉ.....	76

ÚVOD

Tato bakalářská práce se věnuje izraelskému mírovému hnutí Šalom Achšav (שלום עכשיו, *Mír nyní*). Toto mírové hnutí vzniklo v roce 1978 v průběhu izraelsko-egyptských mírových rozhovorů. Ačkoli hnutí Šalom Achšav není jediným mírovým hnutím v Izraeli, je nejvýznamnější. Díky své nadstranickosti a ideovému programu, jenž obsahoval pouze jednoduché základní postoje ve vztahu k mírovému procesu, si dokázalo získat širokou podporu mnoha částí izraelské společnosti. Práce se věnuje především historii hnutí v souvislosti s mírovým procesem a sleduje primárně tři období, ve kterých hnutí zaznamenalo své největší úspěchy. Cílem práce je dále popsat aktuální aktivity hnutí a v závěru jeho postavení v dnešním Izraeli.

První kapitola se zabývá okolnostmi vzniku hnutí za mírových jednání mezi Izraelem a Egyptem na konci sedmdesátých let a jeho prvnímu nečekanému úspěchu v tomto období. Druhá kapitola pak jistému úpadku a změně orientace hnutí na řešení izraelsko-palestinského konfliktu po podepsání mírové smlouvy. Třetí kapitola se věnuje období největšího rozmachu a podpory hnutí za Libanonské války v roce 1982 a dále násilné smrti člena hnutí Šalom Achšav Emila Grunzweiga. Navazující čtvrtá kapitola sleduje historii hnutí v letech těsně následujících po válce v Libanonu a poklesu podpory mírových hnutí v této době. Pátá kapitola pojednává o postojích a činnosti hnutí v letech První intifády a během izraelsko-palestinských vyjednávání na přelomu 80. a 90. let. Šestá kapitola popisuje období po podepsání izraelsko-palestinské dohody v Oslu a věnuje se úpadku hnutí v této době. V sedmé kapitole popisují současný stav hnutí a jeho aktuální aktivity. V závěru se snažím popsat současné postavení mírového hnutí Šalom Achšav v izraelské společnosti.

1 VZNIK Hnutí

Dějiny moderního židovského státu bývají širokou veřejností vnímány jako prakticky nepřetržitá série konfliktů Izraele s arabskými sousedy, případně vlastním arabským obyvatelstvem a obyvatelstvem na takzvaných okupovaných územích. Těmi jsou dvě geograficky oddělené enklávy – pásmo Gazy při pobřeží Středozemního moře u hranic s Egyptem a oblast západního břehu Jordánu, nacházející se v oblasti mezi Jeruzalémem a hranicemi Jordánska. Zatímco otevřené mezinárodní konflikty alespoň pro tuto chvíli odezněly, vnitřní nesváry přetrvávají uvnitř Izraele nadále. Byť s menší či větší aktuální intenzitou a bezprecedentními projevy násilí zachovává si tento konflikt svou vytrvalost. Důvodem je stálost a prakticky neměnnost jeho základních příčin. Především pak územní otázky: tedy vznikem samostatného palestinského státu na okupovaných územích počínaje a otázkou existence samotného státu Izrael konče.

Je však mylný obecně rozšířený názor, že ani jedna ze stran nemá zájem na kompromisním řešení, případně, že tyto snahy jsou zcela bezvýznamné. Izrael bývá často označován jako jediná demokracie blízkého východu. Ač není dozajista perfektní a má svá specifika, která se často mohou zdát s demokracií dokonce neslučitelná, jeden průvodní jev náležející demokratickému zřízení nelze současnému židovskému státu určitě upřít. Tím je významná existence toho, co jsme zvyklí nazývat občanskou společností. Tedy společenská a politická iniciativa vycházející zdola od obyčejných občanů, pro něž není politika životní náplní, ale zcela přirozeně jejich život ovlivňuje a za níž cítí spoluzodpovědnost. Iniciativa spontánní a neorganizovaná vládnoucím režimem. Taková občanská iniciativa pak samozřejmě může být, a často také je, s vládnoucím režimem v názorovém rozporu. Na druhou stranu může existovat jiná skupina hnutí, která může být vládnoucímu režimu názorově blíže a může se tak dočkat i poměrně výrazné podpory oficiálních míst. Tato hnutí pak pochopitelně vstupují do konfliktu i mezi sebou navzájem. V Izraeli je pak činnost těchto občanských hnutí často iniciována právě dlouhotrvajícím izraelsko-palestinským konfliktem

a snahou o jeho řešení nebo alespoň částečné ovlivnění. Jedná se především o mírová hnutí nebo hnutí sledující dodržování lidských práv či dalších oblastí ovlivněných konfliktem.

Největším a nejvlivnějším¹ mírovým hnutím je od konce sedmdesátých let nevládní organizace Šalom Achšav (שלום עכשיו, *Mír nyní* nebo také *Mír ihned*). Ta působí zároveň jako vůdčí síla mírového hnutí a koordinátor případných společných akcí podobně ideově orientovaných organizací.²

1.1 MÍROVÁ JEDNÁNÍ S EGYPTEM

V průběhu sedmdesátých let procházel Izrael významnými změnami. Po dvou po sobě rychle následujících válkách došlo k významnému společenskému obratu. Zatímco Šestidenní válka v roce 1967 byla bezprecedentním izraelským vítězstvím, tzv. Jomkipurská (Říjnová) válka se stala politickým vítězstvím Egypta a pro Izrael představovala jisté vystřízlivění. Nepřesvědčivý výkon levicové vlády v průběhu Říjnové války, ale i další společenské změny, vynesly v předčasných volbách roku 1977 poprvé do vlády izraelskou pravici.³ Premiérem se stal Menachem Begin, předseda strany Likud (ליכוד, *Jednota*) a vítězství své strany prohlásil za „*historický mezník v dějinách židovského národa a sionistického hnutí*“⁴. Menachem Begin dal již na počátku své vlády najevo, že jeho postoj k palestinským požadavkům a případným vyjednáváním bude mnohem méně vstřícný, než u jeho levicových předchůdců a ihned po jmenování premiérem navštívil spolu s Arielem Šaronem osadu Kaddum vybudovanou členy hnutí Guš Emunim západně od Nábulusu.⁵ Tento akt byl dosti příznačný, neboť předchozí levicová vláda vyvíjela značnou snahu tuto nelegální osadu zrušit. Begin navíc prohlásil, že Judea a Samaří, obsazené

¹ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 125.

² KRUPP, Michael. 1999. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. s. 161.

³ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 468.

⁴ Likud Sweeps to Victory with 41 Knesset Seats; Stunning Upset for Labor Which Gets Only 33 Seats. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 19.5.1977.

⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 93.

roku 1967 jsou neoddělitelnou součástí Izraele.⁶ Ačkoli Begin vystupoval dosti tvrdě, bylo jeho největší obavou, že by mohlo dojít k dalšímu konfliktu. Proto tajně, ale přesto pokračoval v mírových jednáních s Egyptem, která zahájili jeho předchůdci. K nim do zahraničí vyslal ministra zahraničí Moše Dajana, jenž po volbách překvapivě zběhl z řad levicové Strany práce.⁷ Moše Dajan se v září 1977 setkal s vyslancem egyptského ministra zahraničí Al-Tuhamím⁸, ale jejich rozdílné pohledy na řešení krize a vzájemné ústupky se zdály nepřekonatelné. V důsledku této patové situace se do řešení nastalé situace vložil osobně egyptský prezident Anwar Sádát, který se rozhodl situaci řešit symbolickým gestem v podobě osobního setkání s premiérem Beginem, a to mimo jiné proto, že díky Al-Tuhamího vyjednávání věděl o izraelské ochotě vrátit Sinajský poloostrov výměnou za mír.⁹ 9. listopadu 1977 překvapil Sádát celý svět¹⁰, když v egyptském parlamentu prohlásil: „ ... půjdu na konec světa, pokud to zabrání zabití nebo zranění byť jediného mého vojáka či důstojníka. Izrael bude možná překvapen slyšet mne nyní takto hovořit, budu však připraven je navštívit, v jejich domově, v jejich Knesetu, abych s nimi diskutoval. Nemám času nazbyt.“¹¹ Po dvou dnech váhání pozval Menachem Begin prostřednictvím americké delegace nacházející se v Izraeli prezidenta Sádáta k návštěvě Izraele. „Prosím vyříd'te prezidentovi Sádátovi, že vítám jeho prohlášení. Pokud se rozhodne přijet do Jeruzaléma, uvítáme ho se všemi poctami, jež mu jako prezidentovi náleží.“¹² Ačkoli samotná následná jednání, kromě projevu v Knesetu, navíc dosti skromná, mnoho nového nepřinesla a potvrdila se tak Dajanova slova o vzdálenosti představ obou stran, už jen návštěva Sádáta v Izraeli byl zlomovým okamžikem. Navíc Sádátovo proklamativní volání po míru

⁶ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 93.

⁷ Tamtéž. s. 94.

⁸ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. str. 478.

⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 94.

¹⁰ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 149.

¹¹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 95.

¹² Begin Says He Would Personally Welcome Sadat to Jerusalem. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 11.11.1977.

vyvolalo jistou euforii a do ulic Jeruzaléma a Tel Avivu přivedlo desetitisíce lidí, aby jej mohli pozdravit.¹³

Tato nálada vyvolávala zdání, že řešení je možné a že desetiletí nesvárů končí. Faktický posun však byl minimální – jediným skutečným výsledkem byla ochota pokračovat v jednáních na úrovni ministrů a výborů expertů.¹⁴ Na pozvání prezidenta Cartera navštívil premiér Begin 25. prosince 1977 egyptskou Ismaílii, kde se opět setkal se Sádátem. Ovšem kromě drobných technických úmluv („byly zřízeny společná vojenská a politická komise pod rotujícím předsednictvím ministrů obrany a zahraničí Izraele a Egypta“¹⁵) nedošlo k žádným pokrokům a celkově tak setkání vyznělo velmi pesimisticky - jako pomalý, ale jistý návrat ke stavu před Sádátovou návštěvou Izraele. Moše Dajan dal po návratu z Egypta najevo, že další jednání jsou již v podstatě zbytečná.¹⁶ Negativní směřování se potvrdilo v lednu následujícího roku, kdy před měsícem zřízená vojenská komise v Káhiře nedošla k žádným výsledkům. Ještě horší situace nastala v Jeruzalémě, kde komise politická během jednání rychle dospěla do krize. Důvodem byly přípravy pro vybudování nových izraelských osad na Sinaji, které inicioval ministr zemědělství Ariel Šaron. Toto jednání přimělo prezidenta Sádáta k okamžitému stažení svých vyslanců v této komisi. Zdálo se, že Sádátova iniciativa zcela zkrachovala.¹⁷

1.2 DOPIS DŮSTOJNÍKŮ

Na konci roku 1973 a počátkem roku následujícího se v Izraeli ustavilo protestní hnutí, které požadovalo vyšetření tragického průběhu Říjnové války, jež přinesla velké ztráty na životech. Nic takového se nemělo opakovat. Nyní, když hrozilo, že se mírové jednání s Egyptem zhroutlí, setkali se veteráni tohoto hnutí a další míroví aktivisté se záložními důstojníky bojujícími v Říjnové válce.¹⁸

¹³ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. str. 96.

¹⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 96.

¹⁵ Begin: Despite Differences with Sadat over Palestinian Issue Ismailia Talks Were Successful. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 27.12.1977.

¹⁶ BAR-ON, Mordechai. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 97.

¹⁷ Tamtéž. s. 97.

¹⁸ Tamtéž. s. 98.

Jejich snahou bylo nalézt způsob, jak zachránit kolabující mírový proces. Řada těchto aktivistů byla již dříve zapojená v různých mírových skupinách, ať už v Jeruzalémě (*Hatnua Le Cionut Acheret, Hnutí za jiný sionismus*) nebo Tel Avivu, ale jejich vliv byl minimální. Ve chvíli, kdy se premiér Begin chystal navštívit prezidenta Cartera, jenž se nyní zdál být spíše na straně Sádáta, zaslala skupina záložních důstojníků premiérovi Beginovi dopis, v němž na něj naléhala, aby se snažil najít všechny možné způsoby jak dosáhnout kompromisu.¹⁹ Ačkoli byly mezi signatáři dopisu původně i ženy, rozhodli se pisatelé, že bude nakonec zaslán pouze jménem mužů důstojníků. Yuval Neria, jeden z prvních signatářů a důstojník, jenž byl během Říjnové války zraněn a vyznamenán Medailí za chrabrost objasnil tento postup: „Rozhodli jsme se, že pro premiéra bude obtížné ignorovat dopis napsaný bojovými důstojníky, kteří se osvědčili v boji a o jejichž přínosu izraelské společnosti není pochyb“.²⁰ A stejné důvody udává i první mluvčí hnutí Omri Padan.²¹ (O mnoho let později se Omri Padan stal generálním ředitelem společnosti McDonald's v Izraeli. V roce 2013 odmítl nabídku otevřít pobočku v novém obchodním centru v osadě Ariel, neboť se nachází na okupovaném území.²²) Během několika hodin byl dopis s podpisy 348 důstojníků a poddůstojníků předán premiérovi a zveřejněn v tisku.

„Tento dopis Vám zasílají izraelští občané, kteří slouží jako vojáci a důstojníci v záložních jednotkách. Píšeme Vám následující řádky s těžkým srdcem, neboť v těchto dnech, kdy se před námi poprvé otvírají možnosti míru a spolupráce, považujeme za svou povinnost apelovat na Vás, aby nedošlo k činům, jichž by mohly litovat následující generace. Píšeme Vám s hlubokou úzkostí. Vláda, která upřednostňuje ustavení Státu Izrael v hranicích Velkého Izraele před mírem skrze dobré sousedské vztahy, v nás vzbuzuje mnoho pochybností. Vláda, která preferuje výstavbu osad za Zelenou linií

¹⁹ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. s. 99.

²⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 98.

²¹ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 88.

²² McDonald's cites its West Bank policy in refusing Ariel opening. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 26.6.2013.

před řešením historických sporů a vytvářením normálních vztahů v našem regionu, v nás probouzí otázky ohledně spravedlnosti naší věci. Vládní politika, která bude pokračovat s nadvládou nad miliony Arabů, může zničit demokratický a židovský charakter státu a stává se tak pro nás obtížné identifikovat se s cestou, kterou se Stát Izrael ubírá. Jsme si vědomi bezpečnostních požadavků Státu Izrael a těžkostí na cestě k míru, ale víme, že opravdové bezpečnosti bude dosaženo pouze tehdy, přijde-li mír. Síla Izraelských obranných sil leží v identifikaci občana-vojáka s postojem státu. Vyzýváme Vás, abyste zvolil cestu míru a posílil tím naši víru ve spravedlnost naší cesty.“^{23 24}

Tento dopis, jenž je považován za okamžik vzniku šalom Achšav²⁵, představoval pro Menachema Begin a jeho vládu výzvu, kterou nemohl přehlédnout. Zprvce byl sepsán důstojníky, o jejichž občanském postoji nemohl nikdo pochybovat. A za druhé, a to bylo mnohem vážnější, to bylo poprvé, co se armáda, nebo alespoň její část, zapojila do politické debaty. O vážnosti situace a určité společenské změně nebylo pochyb.

Jak se ukázalo, panovaly obdobné pochybnosti o vedení mírových rozhovorů ve značné části izraelské společnosti. Napětí, které panovalo, pak potřebovalo jen malý impulz, aby se ukázalo v celé své šířce a přerostlo v masovější hnutí a případné demonstrace. Dopis důstojníků premiéru Beginovi byl tímto impulzem a zároveň se stal událostí, která je považována za vznik mírového hnutí Šalom Achšav. Ačkoli signatáři plánovali pouze odeslání dopisu premiérovi, pozitivní reakce, která přišla, je svou masovostí překvapila.²⁶ Zájem médií a především dalších osob, které chtěly připojit svůj podpis k dopisu a ptaly se, jak pomoci, byl již několik hodin po zveřejnění obrovský. Signatáři byli natolik zaskočení, že nebyli ani připraveni, kdo by za ně veřejně vystoupil a ze svého středu tak narychlo vybrali bojového pilota Omriho Padana, jehož jedinou

²³ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 98.

²⁴ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 89.

²⁵ Tamtéž, s. 88.

²⁶ Tamtéž, s. 89.

mediální „kvalifikací“ bylo, „že byl pohledný“.²⁷ Přesto, že dopis měl být jediným aktem hnutí, rozhodli se signatáři dopisu využít pozitivní odezvy, kterou dopis vyvolal a vytěžit z ní co nejvíc. Spojením s dalšími obdobně smýšlejícími a zkušenějšími skupinami z různých částí země začali koordinovat svůj postup a získávat další podporu pro výzvu obsaženou v dopisu. Během několika dní hnutí získalo další tisíce podpisů pod „dopis důstojníků“, začalo rychle růst a zanedlouho se mělo přeměnit v Šalom Achšav. Toto nové hnutí přineslo zlatou éru mírového aktivismu v Izraeli.²⁸

Nové hnutí nemělo pevně danou strukturu a vedení. Jádro tvořilo několik desítek mužů a žen, u nichž lze jen stěží určit bezvýhradnou vedoucí pozici.²⁹ Osobou alespoň symbolizující hnutí v jeho počátcích je však Becalel „Cali“ Rešef (בצלאל "צלי" רשף). Mladý jeruzalémský právník se stal díky svému řečnickému nadání druhým mluvčím hnutí. Navíc se brzy ukázalo, že i jeho právnické vzdělání bude pro hnutí nezbytné.

V průběhu března a dubna 1978 probíhaly přípravy na první velkou demonstraci hnutí. 11. března však bojůvka Organizace pro osvobození Palestiny unesla na území Izraele dva autobusy.³⁰ O den později na tiskové konferenci premiér Begin oznámil, „že při teroristickém útoku zemřelo 37 izraelských civilistů a 76 osob, včetně devíti policistů, bylo zraněno, někteří z nich kriticky.“³¹ To byla rána jak pro mírový proces, tak samozřejmě pro mírová hnutí. Ta se musela k tragédii vyjádřit. Reakce signatářů dopisu, která následovala, musela být citlivá a stala se typickým projevem, jež hnutí provází. „Nevěřili, že krveprolití, k němuž došlo, může být překážkou mírového procesu. Naopak se jednalo o připomínku, proč musí být míru dosaženo.“³² Přesto se však rozhodli plánovanou demonstraci odložit na dobu, kdy šok z tragédie alespoň trochu odezní. Několik dní nato jako odvetu izraelská armáda v rámci operace „Litani“

²⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 99.

²⁸ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 88.

²⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 96.

³⁰ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 479.

³¹ Terrorist Carnage 37 Israeli Civilians Dead; 82 Injured; Curfew Imposed on Tel Aviv Area Begin Says. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 13.3.1978.

³² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 101.

obsadila jižní Libanon ve snaze zničit zde základny Organizace pro osvobození Palestiny.³³

29. března 1978 „skupina záložních důstojníků stojících v opozici proti územní politice premiéra Begina prohlásila, že shromáždila již asi 10.000 podpisů pod petici na podporu svých požadavků, aby vláda přijala politiku, která dává přednost míru před "Velkého Izraelem"“.³⁴

1.3 PRVNÍ DEMONSTRACE „ŠALOM ACHŠAV“

Čas, který uběhl od masakru cestujících v autobusech, další vojenské akce mimo území Izraele a neúspěšná cesta premiéra Begina a ministra Dajana do Washingtonu vytvořily vhodnou atmosféru pro uspořádání plánované demonstrace. „30. března proběhla před sídlem premiéra v Jeruzalémě malá zkušební demonstrace.“³⁵ Tento postup se stal typickým pro mírová hnutí – malými akcemi vystupňovat atmosféru a získat zájem sympatizantů pro velkou „ústřední“ demonstraci. Pro tu pak přes noc desítky dobrovolníků připravovali improvizované transparenty s jednoduchými hesly vyjadřujícími myšlenky hnutí – „Mír je lepší, než další kus země“, „Životy synů jsou víc, než hroby otců“ či „Pane Begine, máme starost“.³⁶

Právě jeden z takto vzniklých transparentů dal název novému hnutí. Umělec David Tartakover vytvořil jednoduchý transparent s tučně vytištěným heslem שלום עכשיו (Šalom Achšav, „Mír ihned“) vyjadřující pocit naléhavosti řešení situace.³⁷ Média v důsledku použití tohoto hesla na demonstracích začala stejným názvem označovat samotné hnutí, které pak Tartakoverův transparent přijalo i za své logo.

³³ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. s. 98.

³⁴ Reserve Officers Gathering Support for Opposition to Government Policy. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 29.3.1978.

³⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 102.

³⁶ Tamtéž. s. 102.

³⁷ Tamtéž. s. 103.

První velká demonstrace hnutí, odložená kvůli tragédii spojené s únosem dvou autobusů, se nakonec konala 1. dubna 1978. Před tel-avivskou radnicí se sešlo čtyřicet tisíc demonstrantů včetně deseti členů Knesetu. Během demonstrace byl přečten dopis, vyjadřující podporu hnutí, sepsaný Saulem Bellowem a podepsaný osmatřiceti americkými židovskými intelektuály.³⁸ „*Jsme povzbuzeni vaší výzvou k větší flexibilitě izraelské vlády při vyjednávání s Egyptem. Sdílíme váš názor, že zajistit mír je důležitější než Velký Izrael. Oceňujeme vaši iniciativu, stejně jako budeme nadále vystupovat proti těm aspektům v americké politice, jež ohrožují bezpečnosti Izraele.*“³⁹

Úspěch domácí demonstrace i zahraniční podpora přiměly organizátory k založení nového apolitického hnutí, jehož cílem bylo přimět vládu k větší snaze dojít mírového řešení.

1.4 „STRUKTURA A ORGANIZACE“ ŠALOM ACHŠAV V POČÁTCÍCH HNUTÍ

Nové hnutí přineslo do té doby v Izraeli nevídanou organizaci své činnosti, kterou Bar-On nazývá „*nestrukturovanou strukturou*“.⁴⁰ Hnutí Šalom Achšav nemělo zcela pevnou organizaci či vedení a dokonce se nepokoušelo ani o vytvoření pevné registrované členské základny.⁴¹ Přesto se hnutí dařilo po mnoho let zachovat si svůj význam a značný počet příznivců, kteří se identifikovali s jeho cíli. Hnutí si vytvořilo jen jakousi volnou neorganizovanou soustavu příznivců s různě velkou mírou zainteresovanosti. Tuto soustavu Bar-On popisuje jako systém soustředných kruhů.⁴² V jejím jádru je asi 500 členů, kteří se podílí na vývoji a plánování akcí hnutí. Druhý větší kruh má asi 5000 členů. Jedná se o jakési pravověrné příznivce, kteří nevynechají jedinou akci pořádanou hnutím. Vnější kruh je tvořen příznivci, kteří se demonstrací, peticí či dalších akcí účastní nepravidelně. Vzhledem k tomu, že není dost dobře možné

³⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 102.

³⁹ 37 American Jews Send Letter Supporting Israel's Peace Group. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 25.4.1978.

⁴⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 102.

⁴¹ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 96.

⁴² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 103.

určit velikost třetí skupiny příznivců, která se navíc mění a zároveň dochází i k přelévání členů mezi jednotlivými „okruhy“, nejsme schopni dost přesně určit ani celkové množství sympatizantů hnutí. Jediný způsob, jak hnutí odhadovalo například počet účastníků na demonstracích, byly podpisy „prezenčních listin“ nebo petic.

Největší demonstrace, kterou hnutí uspořádalo samostatně, přilákala sto dvacet tisíc účastníků.⁴³ Z prezenčních podpisů a petic vznikl adresář, který v době největšího rozmachu hnutí obsahoval až dvě stě tisíc položek.⁴⁴ Při plánování akcí si hnutí vždy počínalo tak, aby setkání či demonstrace vyvolaly dojem úspěchu. Proto volili vhodně velké prostory či plochy a zároveň akci pořádali pouze tehdy, pokud si byli jisti dostatečnou účastí sympatizantů. V opačném případě se raději veřejnému vystoupení vyhnuli. To však nebránilo řídicímu výboru scházet se přibližně jednou za dva týdny a plánovat další akce. Tento výbor však představoval pouze praktické vedení činností hnutí a kromě nezbytného pokladníka a mluvčího hnutí neměl žádné oficiální vedoucí představitele. Ve výboru mohl také prakticky každý přednést svůj návrh či názor.⁴⁵ Tyto principy fungování v centru hnutí také určovaly rozhodovací proces – další směřování nebylo dáno volbou, ale širokým konsenzem členů. Právě volná struktura hnutí a neorganizovaná členská základna (můžeme-li ji takto vůbec nazvat) nutila intelektuální vedení *Šalom Achšav* rozhodovat na principu širokého konsenzu. Byli si vědomi, že i jen malá skupina s opozičním názorem může hnutí poškodit a výrazně snížit jeho sílu. Proto řada setkání nepřinesla kromě zdoluhavých debat žádné konkrétní výsledky. Přesto však sloužila alespoň k výměně názorů a zkušeností a vzájemném utvrzení se ve společném zájmu. Protože hnutí levicových kibuců od počátku výrazně podporovalo aktivity *Šalom Achšav*, konala se tato setkání často na půdě jednoho z nich – v kibucu Ga'ash severně od Tel Avivu. Díky těmto setkáním mohli i řadoví členové ovlivnit směřování a konkrétní akce hnutí. Schválení konkrétního postupu však v rámci

⁴³ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 92.

⁴⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 103.

⁴⁵ Tamtéž. s. 104.

schvalovacího procesu musel projít konsenzem řadových a následně i řídicího výboru. Kromě těchto výborů vznikly ještě výbor operační pro plánování akcí a výbor pro komunikaci s médii a veřejností, který byl díky spojení s mladými žurnalisty a dalšími intelektuály dostatečně zkušený.⁴⁶

Od počátku mělo hnutí jasný cíl – dosažení míru. Po míru však toužili, a stali se příznivci hnutí, lidé z různých částí izraelské společnosti. Proto, ač byl mír jejich společným zájmem, v ostatních politických názorech se často dost rozcházeli – religiózní – sekulární, levice – pravice (z ekonomického hlediska), velikost odstoupeného území včetně Jeruzaléma a podobně. Aby bylo možné udržet jednotu hnutí, bylo třeba se soustředit na základní myšlenku hnutí a ostatní vnímat jako vedlejší, které nebudou do diskuzí hnutí zahrnuty. Znamenalo to však také vzdát se užší spolupráce s jakoukoli politickou stranou.⁴⁷ Aby se předešlo sporům uvnitř hnutí, byly stanoveny cíle, které se oprostily od případných konfliktních, výše uvedených, témat a s nimiž se mohl identifikovat každý. Tyto základní cíle pak byly vyjádřeny následujícími myšlenkami:

„Mír je dnes pro Izrael a sionismus největší priorita

Bezpečnost Izraele je závislá na míru a nikoli na územích

Vláda by měla dosáhnout míru s Egyptem na základě principů „Území za mír“, jak jsou uvedeny v rezoluci OSN číslo 242

Izrael by měl ukončit veškeré osidlování okupovaných území. Osady jsou překážkou míru a odvádí Araby od jednacího stolu

Izrael a Sionismus nemohou být postaveny na nadvládě o utlačování jiného národa. Okupace poškozují okupanta.“⁴⁸

Jednoduchost myšlenek a hesel měla zabránit diskuzím o detailech, které by hnutí zbytečně štěpily. Zároveň daly hnutí Šalom Achšav přízvisko „hnutí

⁴⁶ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 105.

⁴⁷ KRUPP, Michael. 1999. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. s. 161.

⁴⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 106.

hesel“.⁴⁹ Hesla tak měla především zaujmout a přesvědčit, že dosažení míru je absolutní priorita. Návrhy nových chytlavých hesel se staly i náplní setkání výborů hnutí a hesla se držela pravidel o jasném cíli a nekonfliktnosti, které pak jinak dost pestrou směsici příznivců držela pospolu. Vedení hnutí se zároveň dařilo udržovat obraz sionistů a loajálních patriotů – mohli tak být osočováni z mylného postoje, ale nikdy ze zrady.⁵⁰ Na demonstracích tak nikdy nechybí izraelské vlajky a zpěv národní hymny.

1.5 IZRAELSKO-EGYPTSKÁ JEDNÁNÍ A DALŠÍ AKTIVITY HNUTÍ

21. dubna 1978 se setkali členové hnutí s premiérem Beginem, aby vyjádřili své přesvědčení, že je třeba pokračovat v mírových jednáních. „Cali“ Rešef poté označil jednání za dialog hluchých.⁵¹ I po dalších schůzkách (Moše Dajan dokonce setkání odmítl) se snaha ovlivnit vedoucí politiky ukázala jako v tuto chvíli marná. Přesto se však Šalom Achšav vyhnulo útokům na vládu a naopak pokračovala v přesvědčování, neboť nikdo jiný, než současná vláda, mír uzavřít nemohl. Schopnost šikovně prezentovat akce hnutí v médiích byla velkou devizou hnutí. Měsíc po velké demonstraci vytvořili sympatizanti hnutí lidský řetěz, v němž si předávali petici s více než dvanácti tisíci podpisy. *„Petice, předávaná z ruky do ruky, naléhala na premiéra Begina, aby změnil svou politiku a dosáhl míru. Řetěz byl dlouhý přibližně 10 mil a vedl ze srdce Jeruzaléma až do hor v jeho okolí. Mluvčí pořadajícího hnutí Šalom Achšav odhladl účast na čtyři tisíce mužů, žen a dětí, kteří stáli podél hlavní Jeruzalémské silnice rozestoupení po pár yardech.“*⁵² Na konci řetězu měla být petice předána premiéru Beginovi – ten ji však odmítl. Demontrace s lidským řetězem byla typická pro počátky hnutí – nenásilná, happening připomínající setkání přátel.

Pod tlakem prezidenta Cartera obnovil premiér Begin jednání s Egyptem a vyslal k nim do Anglie ministra Dajana. *„Od 18 ledna 1978 probíhalo jednání,*

⁴⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 106.

⁵⁰ Tamtéž. s. 106.

⁵¹ Tamtéž. s. 107.

⁵² 10-mile Human Chain Passes Peace Petition from Hand to Hand. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 27.4.1978.

jehož se zúčastnili ministři zahraničí Izraele, Egypta a Spojených států Moše Dajan, Mohammed Kaamel a Cyrus Vance.“⁵³ Ačkoli byli Egypťané ochotni k ústupkům, rozdíly byly stále příliš velké a pravomoci vyjednávačů omezené. Navíc prezident Sádát zvažoval pod tlakem ostatních arabských zemí ukončit jednání a požadoval návrat izraelské vojenské komise z Ismaílije do Izraele. Stažení komise byl pro Izraelce toužící po míru šok – přítomnost komise v Egyptě totiž představovala jistou dávku naděje, že jednání nezkrachovala.⁵⁴ Frustraci pak vystupňovalo prohlášení Ezera Weizmana, že není přesvědčen o snaze vlády dosáhnout míru. V tuto chvíli vstoupil do jednání prezident Carter, jenž pozval Sádáta a Begina k jednáním do Camp Davidu.⁵⁵

V průběhu léta 1978, kdy počet podpisů pod „dopisem důstojníků“ překročil již sto tisíc, pokračovalo hnutí Šalom Achšav ve svých aktivitách a uspořádalo mimo jiné řadu setkání, na nichž prezentoval své názory detailněji, než jako to bylo možné na demonstracích. Velká akce šikovně a promyšleně poutající pozornost médií (hnutí se naučilo jimi prakticky manipulovat) proběhla na šabat 10. června 1978. Aktivisté vystavěli na ve svátek frekventovaných místech na tři stovky agitačních bodů, prezentovali své myšlenky a získali další podpisy pod „dopis“. *„Během této akce získalo hnutí dalších dvacet tisíc podpisů pod své požadavky... Na rušné křižovatce severně od Tel Avivu požádal poslanec Likudu Roni Milo policii o odstranění jednoho z plakátů hnutí. Policie argumentovala, že plakát rozptyloval řidiče. Šalom Achšav nechalo zákrok policie prošetřit“*.⁵⁶ V průběhu června pak následovaly další, sice menší, ale médiím vždy šikovně „prodané“ akce. Ve stejné době se o zastavení mírového procesu demonstracemi pokusily pravicové skupiny včetně osadnického hnutí Guš Emunim (גוש אמונים, *Blok věrných*)⁵⁷, které se mělo v budoucnu stát snad největším ideovým soupeřem Šalom Achšav. Akce Guš Emunim však byly příliš

⁵³ Mideast Talks off to Difficult Start at Foreign Ministers Parley. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 19.7.1978.

⁵⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 109.

⁵⁵ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*, s. 480.

⁵⁶ Peace Now Adds Supporters. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 13.6.1978.

⁵⁷ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 126.

malé a ve srovnání s akcemi mírových hnutí natolik neúspěšné, že bylo taktické je raději nepořádat.

1.6 ŠALOM ACHŠAV A GUŠ EMUNIM

Demonstrace však nebyly jedinou činností Guš Emunim. Daleko více ohrožoval mírový proces jejich plán, podporovaný ministrem zemědělství Arielem Šaronem, na vybudování dvanácti nových osad.⁵⁸ Tajně schválený plán se však dostal ke členům Šalom Achšav a ti se jej rozhodli zveřejnit – 5. srpna 1978 vyvěsili členové hnutí transparenty s názvy lokalit určenými pro osídlení v izraelských městech. V důsledku této akce vláda plán na výstavbu osad zrušila. Střety s osadnickým hnutím Guš Emunim se ale staly jednou z hlavních činností Šalom Achšav i do budoucna. Jen pár dní po akci odhalující plány na výstavbu osad, upozornilo hnutí Šalom Achšav na další osadnický pokus maskovaný jako základna archeologického průzkumu.⁵⁹ V konfliktech mezi těmito dvěma hnutími však mělo jistým způsobem navrch spíše hnutí osadníků Guš Emunim a to přesto, že početně bylo výrazně slabší. Pro osadníky byla jejich činnost hlavní a takřka jediná životní náplň⁶⁰, pro členy Šalom Achšav však pouze aktivita nad rámec každodenních povinností. Přes tyto okolnosti dosáhlo hnutí Šalom Achšav v létě roku 1978 období svého prvního velkého vlivu. Snaha hnutí zachovat si nestrannické postavení, které mu dodávalo široký společenský záběr a podporu, však vyvolávala obavy jeho oponentů. Proto se jej snažili zdiskreditovat falešnými pomlouvačnými zprávami. Například, že je Šalom Achšav financováno ze strany CIA.

1.7 NÁTĚK NA PREMIÉRA BEGINA

V období, kdy se připravovala jednání v Camp Davidu, bylo jasné, že bez ústupků nebude možné dohody dosáhnout. Proto se hnutí rozhodlo vyvinout maximální tlak na premiéra Beginu a přimět ho k ochotě dosáhnout kompromisu. 2. září

⁵⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 110.

⁵⁹ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 127.

⁶⁰ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 664.

1978, den před odletem izraelské delegace do USA, uspořádalo hnutí Šalom Achšav v Tel Avivu další demonstraci s více než sto tisíci účastníky a silnou podporou diaspory.⁶¹ Ani tentokrát nechybělo pro hnutí tolik typické vyjadřování pomocí hesel. „*Pane Begine, jděte v míru a vraťte se s mírem*“⁶² bylo navíc osobně mířené. „*Demonstrace se zúčastnili nejen obyvatelé Tel Avivu, ale i tisíce kibucníků ze všech částí země. Pouze členové kibucu Hašomer Haca'ir pochodovali pod vlastním praporem. Členové ostatních hnutí se zúčastnili individuálně, protože tato hnutí se odmítla spojit s Šalom Achšav v předvečer vyjednávání, aby neoslabila pozici vlastní vlády.*“⁶³ O pár měsíců později se Begin svěřil spisovateli Amosovi Ozovi, že během jednání v Camp Davidu, jej tato demonstrace skutečně výrazně ovlivnila. Těžko můžeme posoudit, zda byl vliv demonstrace (samotná její velikost byla pořadatelům vnímána jako úspěch), a potažmo hnutí Šalom Achšav, skutečně tak velký a přispěl k následující dohodě. Ústupky, kterých bylo dosaženo, byly však do té doby nevídané – Izrael navrátil Egyptu Sinajský poloostrov⁶⁴, Egypt pak netrval na současném řešení postavení Palestinců⁶⁵ – a pro mírová hnutí bylo překvapující, že dohody dosáhl politik, jehož se nejvíce obávali, a jenž byl vůči dohodě vždy tak odmítavý. Hnutí Šalom Achšav však Beginovi jeho úspěch přiznalo a po návratu ze spojených států jej členové hnutí vítali s transparenty „*My všichni jsme s Vámi na cestě k míru*“⁶⁶. „*Šalom Achšav prudce změnilo svůj postoj ke kritizovanému Menachemu Beginovi a dokonce oznámilo demonstraci na jeho podporu.*“⁶⁷

1.8 ŠALOM ACHŠAV A OSADY

V důsledku probíhajících izraelsko-egyptských jednání mělo mnoho členů hnutí pocit, že jejich činnost je u konce, neboť dosáhli kýženého výsledku

⁶¹ 50,000 Israelis at Rally Urge Begin to Show Flexibility at Summit. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 5.9.1978.

⁶² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 112.

⁶³ 50,000 Israelis at Rally Urge Begin to Show Flexibility at Summit. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 5. 9. 1978.

⁶⁴ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 481.

⁶⁵ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. s. 99.

⁶⁶ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 113.

⁶⁷ Mixed Reactions in Israel. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 19.9.1978.

a činnost Šalom Achšav tak byla značně utlumena. Pravicová izraelská vláda však pokračovala v podpoře výstavby osad na okupovaných územích⁶⁸, což ztěžovalo probíhající jednání a zároveň do budoucna vyloučilo individuální řešení otázky palestinské samosprávy. Právě v to doufali představitelé hnutí a snažili se palestinské představitele přesvědčit, že podepsání míru je možný začátek řešení tohoto problému. Protože však výstavba nových osad ve své podstatě vylučovala dosažení míru, začalo se hnutí znovu aktivizovat a na setkání členů 5. prosince 1978 bylo rozhodnuto přesměřovat úsilí hnutí na dosažení dohody s Palestinci. Proto se hnutí pokoušelo o jednání s jejich představiteli a zároveň se snažilo o omezení výstavby nových osad.⁶⁹ Pro svůj nový program se Šalom Achšav rozhodlo získat podporu prostřednictvím další demonstrace (noční průvod se světly měl nést název „*Posvíťme si na mír*“⁷⁰). Stejně jako v minulosti si však vedení hnutí dávalo pozor, aby jejich akce nevzbudila dojem neúspěchu, a protože si jím skutečně nebyli jistí, akci na poslední chvíli zrušili. Jednání mezi Izraelem a Egyptem však ještě nebyla ukončena a naopak se zdálo, že skončí nezdarem.

1.9 PODEPSÁNÍ MÍRU

Proto se prezident Carter vydal do Izraele, kde jej vítali nejen členové hnutí Šalom Achšav, a dne 10. března promluvil v Knessetu. „*Přicházím k vám jako spolupracovník v záležitosti míru. Víím, jak moc násilí ovlivnilo lid Izraele. Žádný lid v celé historii netrpěl více než židovský národ. Stát Izrael se narodil jako uprchlík před tímto násilím...*“⁷¹ Jednalo se svým způsobem o nátlak na premiéra Beginu, jenž pak konečně předložil Knessetu ke schválení dohodu s Egyptem.⁷² V tuto chvíli členové hnutí Šalom Achšav přistoupili k další pro ně typické metodě „boje“, lobbingu. Oslovili členy parlamentu napříč politickým spektrem,

⁶⁸ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 127.

⁶⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 114.

⁷⁰ Tamtéž, s. 114.

⁷¹ Carter to Israel's Leaders 'let Us Have Shalom. Let Us Make Peace'. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 12.3.1979.

⁷² GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 484.

aby hlasovali pro mírové návrhy. Ty nakonec Knessetem úspěšně prošly⁷³, i když by se tak zřejmě stalo i bez přesvědčovací aktivity hnutí. 26. března 1979 podepsali Begin a Sádát mírovou smlouvu. (V roce 1979 obdržel Menachem Begin Nobelovu cenu míru.⁷⁴) Mírová jednání mezi Egyptem a Izraelem, která „zrodila“ Šalom Achšav zdárně skončila. V důsledku aktivit hnutí, gradujících v období vrcholících mírových rozhovorů, a následujícího podepsání míru s Egyptem se Šalom Achšav stalo významnou součástí izraelské společnosti. Palestinská otázka však zůstala nevyřešena.

2 ZMĚNA ORIENTACE – IZRAELSKO-PALESTINSKÝ KONFLIKT

Jak se ukázalo během jednání s Egyptem, jednou z velkých překážek při vyjednávání byly izraelské osady na Sinajském poloostrově. Do budoucna se tak mělo stát i v případě pásma Gazy a Západního břehu. Členové hnutí Šalom Achšav se po podepsání míru s Egyptem začali soustředit právě na omezování výstavby nových osad. V tuto chvíli se tak dostali do střetu s osadnickým hnutím Guš Emunim (vzniklo v roce 1974 pod vedením rabiho Moše Levingera⁷⁵), které se již dříve pokoušelo narušit mírová jednání s Egyptem, a jehož členové dokonce protestovali proti návštěvě prezidenta Cartera v Izraeli. *„Několik členů hnutí Guš Emunim bylo při té příležitosti dokonce zatčeno, když blokovali prezidentskou kolonu.“*⁷⁶ Výstavba osad byla v roce 1979 důsledkem jednání oficiálně zpomalena, ale nikoli zastavena. Dokonce se jí dostávalo neoficiální podpory od ministra Ariela Šarona.

⁷³ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. s. 99.

⁷⁴ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*, str. 484.

⁷⁵ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 126.

⁷⁶ Gush Activists Arrested. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 13.3.1979.

2.1 ELON MORE

V lednu 1979 zablokovaly čtyři tisíce příznivců hnutí Šalom Achšav přístup do nelegálně vybudované osady Elon More na Západním břehu a dožadovali se příjezdu ministra obrany Ezer Weizmana. Mluvčí hnutí „Cali“ Rešef přednesl ministrovi stížnost, že osada je nelegální. Weizman pak nechal zastavit práce a přislíbil projednání záležitosti v kabinetu. Před tím, než demonstranti místo opustili, zapálili zde „Pochodeň zdravého rozumu“, s níž přišli před zasedání vlády.⁷⁷ Takovéto symbolické projevy se staly dalším typickým rysem hnutí Šalom Achšav. Oheň z pochodně byl poté použit při demonstraci v Tel Avivu v červnu 1979, kdy zapálil symbolický oheň uprostřed náměstí s pětadvacet tisíci demonstranty.⁷⁸

Spor kolem osady Elon More dospěl až k Nejvyššímu soudu.⁷⁹ Hnutí Šalom Achšav ve své snaze zastavit výstavbu nových osad začalo podporovat Palestince, kteří byli výstavbou nových osad poškozeni, a pomohlo těm, na jejichž pozemcích osada vznikla s vypracováním právních podkladů. Soud uznal práva poškozených Palestinců, osadníci podporováni nepřímo vládou však toto rozhodnutí ignorovali. 5. ledna 1980 Šalom Achšav zablokovalo přístup do osady znovu. Tentokrát k tomu použili i těžkou techniku. *„Podařilo se jim tak nevědomky v osadě zadržet i Ariela Šarona, který zde v té době byl na návštěvě a jenž více, než kdokoli jiný symbolizoval podporu osadníků“*⁸⁰ *„Vyklizení osady začalo 28. ledna 1980, tři měsíce po rozsudku nejvyššího soudu, jenž osadu označil za ilegální a na vyklizení dal lhůtu 30 dnů.“*⁸¹ Pro hnutí Šalom Achšav to bylo symbolické vítězství, nikoli však faktické. Vláda nakonec pod tlakem veřejnosti a zahraničí osadu zrušila, ale osadníky přestěhovala jen o pár kilometrů dále na vlastní pozemek na Západním břehu.

⁷⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 116.

⁷⁸ Tamtéž. s. 116.

⁷⁹ Evacuation of Elon Moreh Begins. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 30.1.1980.

⁸⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 117.

⁸¹ Evacuation of Elon Moreh Begins. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 30.1.1980.

2.2 OSADY V CENTRU ZÁJMU HNUTÍ

S tímto postojem vlády nebylo tedy divu, že jednání mezi Izraelci a Palestinci uvízlo na mrtvém bodě. Jakou zem bylo možné dát Palestincům, když na ní vznikaly nové židovské osady? Rychle po sobě jdoucí demise ministrů Dajana a Weizmana⁸² jen potvrzovaly, že Menachem Begin po dohodě s Egyptem bude o to tvrdší vůči Palestincům. *„Většina mírových aktivistů si to vyložila tak, že mírová dohoda s Egyptem nepřejde v komplexní řešení sporů a dohodu s Palestinci.“*⁸³ V červnu roku 1980 se konala další velká demonstrace, která ukázala, že počáteční podpora, jíž se Menachemu Beginovi od hnutí Šalom Achšav během jednání se Sádátem dostávalo, končí. Demonstrace 22. června se zúčastnilo čtyřicet tisíc lidí⁸⁴ a hnutí se během ní proti Beginovi a jeho pravicové vládě tvrdě vymezilo a svůj postoj shrnulo do textu letáku. *„Každý den, kdy tato vláda bude pokračovat, bude dnem nebezpečí, ztráty naděje, morální korupce a národního rozkladu... Pojdme společně k volbám. Nechte nás říci této vládě: Vaše cesta není naše. Odejděte“*⁸⁵ *„Řečníci kritizovali vládu za poskytování dotací židovským osadám na Západním břehu Jordánu, zatímco obyvatelé slumů žijí ve stanech. Vláda zanedbávala bydlení, sociální péči a bezpečnost. Vláda není funkční a je jediné řešení - aby odstoupila.“*⁸⁶

2.3 OBDOBÍ STAGNACE, 1980-1981

*„Konec roku 1980 a rok 1981 představovaly pro hnutí Šalom Achšav období relativní stagnace.“*⁸⁷ Hnutí totiž svými akcemi vždy reagovalo na konkrétní situace, které mohly ve společnosti způsobit značné pnutí a tím i podporu plánovaným akcím. V tuto chvíli se však politická situace i přes nejistou budoucnost stabilizovala. V prosinci 1981 došlo k vysloveně

⁸² SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 654.

⁸³ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 118.

⁸⁴ 40,000 at Peace Now Rally Demand Begin Government Resign. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 23.6.1980.

⁸⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 118.

⁸⁶ 40,000 at Peace Now Rally Demand Begin Government Resign. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 23.6.1980.

⁸⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 119.

provokativnímu přemístění sídla izraelského premiéra do arabské části Jeruzaléma, které inicioval vládnoucí Likud. Ač jej Šalom Achšav odsoudilo, přesto nezískalo dostatek sympatizantů, který by umožňoval realizaci dostatečně velké demonstrace. Ve stejné době vzrůstalo v řadách hnutí přesvědčení, že by bylo chybou nepřevést mír s Egyptem v komplexní řešení bezpečnostní situace v regionu. Hnutí začalo rozšiřovat množství svých příznivců zejména mezi mladými lidmi, kteří právě skončili vojenskou službu nebo ji dokonce měli teprve nastoupit a za tím účelem zakládali agitační skupiny na mnoha vysokých školách.⁸⁸ Ačkoli se nekonaly přímé demonstrace hnutí, docházelo k větším setkáním členů, která měla fungovat především jako prostor pro výměnu a sjednocení názorů a případné získání nových členů. V prvních letech hnutí Šalom Achšav bylo jeho členstvo značně homogenní – především Aškenázové, narození v Izraeli či budovatelé přistěhovalí již před jeho vznikem, s vyšším vzděláním, členové socialistických mládežnických organizací, veteráni válek od roku 1967 a často spolužáci z vysokoškolských studií. Pokusy o získání nových členů „jednotlivců“ z dalších skupin izraelského obyvatelstva, např. Mizrachim, se však ukázaly (díky především sociálním rozdílům) jako obtížné. Proto se Šalom Achšav soustředilo na spolupráci s Mizrachim spíše na úrovni již existujících hnutí. Tím byli například „Černí panterři“ (Ha-Panterim Ha-Šachorim, הפנתרים השחורים), jejichž členové byli židovští přistěhovalci z Maroka, kteří se snažili se hájit zájmy orientálních židů. Spojením s nimi chtělo Šalom Achšav upozornit na sociální nerovnost uvnitř Izraele, jejíž řešení by bylo pro společnost přínosnější, než budování ekonomicky neefektivních a drahých osad na okupovaných územích.⁸⁹ Hnutí Šalom Achšav získalo poměrně rychle dobré jméno i v diaspoře, kam vysílalo své zástupce, aby vysvětlili postoje hnutí a pokusili se toho zároveň využít pro získání dalších podporovatelů, včetně donátorů. První taková setkání se v zahraničí konala již v roce 1979 ve Washingtonu a v kanadském Montrealu.

⁸⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 121.

⁸⁹ Tamtéž, s. 122.

2.4 KONTAKTY S PALESTINCI A OOP

Akce, které hnutí Šalom Achšav směřovalo proti osadníkům z Guš Eminum a proti výstavbě nových osad, byly často pořádány přímo na území Západním břehu a vedly tak k setkání členů hnutí s Palestinci a jejich představiteli především z oblasti Hebronu.⁹⁰ Řada těchto styků byla navázána jednotlivými členy hnutí bez toho, aby o nich vědělo vedení hnutí. To je však s radostí přijalo a dále rozvíjelo i po následující léta. Cílem těchto setkání bylo především rozšířit vzájemné povědomí, že na obou stranách existují lidé, kteří akceptují kompromisní a mírové řešení a jsou ochotní jej dosáhnout i za cenu ústupků. Přes tato jednání však Šalom Achšav vždy veřejně odsoudilo ty z Palestinců, kteří použili násilí nebo jeho užití schvalovali – jak například radikální starosta Nábulusu Bassam Shak'a⁹¹. Zároveň se snažilo sebe prezentovat jako prostředníka, který naslouchá „nepříteli“ a snaží se jeho postoje vysvětlit izraelské společnosti, ve snaze otupit vzájemný spor.⁹² Přes relativně dobré vztahy s běžnými Palestinci se i hnutí Šalom Achšav drželo oficiální linie nevyjednávat s Organizací pro osvobození Palestiny (OOP) dokud ta neupustí od násilných teroristických činů. Porušení tohoto principu dvěma předními členy hnutí způsobilo závažnou krizi uvnitř Šalom Achšav. V říjnu 1980 cestovali Dedi Zucker a Yael Tamir jako zástupci hnutí po Evropě a ve Vídni se na vlastní pěst setkali s členem OOP Issamem Sartawim. Jednalo se o porušení základních pravidel hnutí, které jej navíc mohlo poškodit. Dedi Zucker a Yael Tamir raději dobrovolně hnutí opustili. V důsledku tohoto vnitřního pnutí však opustili hnutí i další – například první mluvčí hnutí Omri Padan nebo Yuval Neria či Amos Arieli.⁹³ Přesto byla základna hnutí natolik silná, že ani odchod několika viditelných a vůdčích osobností hnutí neochromil. Dokladem byla o několik měsíců později v Jeruzalémě pořádaná konference namířená proti Guš Eminum, které se zúčastnilo dva tisíce posluchačů.

⁹⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 123.

⁹¹ Tension Heightens on the West Bank. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 15.3.1982.

⁹² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 123.

⁹³ Tamtéž. s. 125.

2.5 INTENZIFIKACE OSADNICTVÍ

Právě konflikty s osadnickým hnutím Guš Emunim neustávaly. V průběhu roku 1979 žena rabiho Mošeho Levingera (zakladatele hnutí Guš Emunim) spolu s dalšími obsadila dům v centru arabského Hebronu a vytvořila tak primární podmínky pro výstavbu nové ješivy⁹⁴ a obnovu židovské komunity v Hebronu.⁹⁵ Proti té se postavili členové hnutí Šalom Achšav a demonstrovali svůj nesouhlas – přesto byla ješiva vybudována. Po pár měsících bylo šest jejích studentů v ulicích Hebronu zavražděno. „*Tři z těchto studentů pocházeli z Kanady a Spojených států.*“⁹⁶ Hnutí Šalom Achšav masakr odsoudilo, přestože se od počátku proti otevření ješivy stavělo.⁹⁷ K osidlování Západního břehu vybízel i Ariel Šaron. V tomto případě však nešlo o náboženské osadníky, ale podnikatele a běžné občany, kterým nabízel vidinu nadstandardního a státem dotovaného bydlení. Pro Šalom Achšav tato iniciativa představovala daleko těžšího nepřítele, než Guš Emunim. S těmi se mohli střetnout na ideologickém poli, ale jak se postavit lidem, kteří oprávněně touží po obyčejném lepším životě? V roce 1982 tak bylo již 40% půdy na Západním břehu zabaveno izraelskými úřady⁹⁸ a 80% osad stojí na vyvlastněném území!⁹⁹

2.6 POSTOJ Hnutí K VOLBÁM V ROCE 1981

V roce 1981 proběhly volby do Knesetu¹⁰⁰, před nimiž se hnutí Šalom Achšav rozhodovalo, jak se k této nové situaci postavit. Hnutí odmítlo svou transformaci v politickou stranu s definovaným mírovým programem a zároveň také příklon k některé z existujících stran (mimo jiné ze strachu ze ztráty obrazu nestrannického uskupení). Některé strany se snažily alespoň využít potenciálu obliby hnutí Šalom Achšav a přidaly slovo *Mír* do názvu své strany, případně

⁹⁴ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 127.

⁹⁵ ČEJKA, Marek. 2009. *Judaismus a politika v Izraeli*. s. 213.

⁹⁶ 3 of the 5 Dead Students Were from the United States and Canada. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 5.5.1980.

⁹⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 126.

⁹⁸ Tamtéž, s. 126.

⁹⁹ ČEJKA, Marek. 2009. *Judaismus a politika v Izraeli*. s. 203.

¹⁰⁰ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 487.

nabídky místo na kandidátce ex-členům hnutí Dedi Zuckerovi a Yaelu Tamirovi. Jedinou aktivitou, kterou nakonec hnutí Šalom Achšav spojilo s volbami, bylo přesvědčování všech stran napříč politickým spektrem, aby do svého programu přijaly soubor bodů směřujících k řešení izraelsko-arabského konfliktu. Několik z nich, včetně Strany práce (v níž byla i malá frakce velmi blízká postojům Šalom Achšav), tak i učinilo.¹⁰¹ Nakonec se před volbami hnutí Šalom Achšav rozhodlo vyjádřit svůj postoj alespoň negativně a začalo razit heslo „*Kdokoli, jen ne Likud*“¹⁰² - což však bylo mnohými mylně vnímáno jako „*Strana práce ano*“. (veřejné mínění ovšem vždy vnímalo Šalom Achšav jako velmi blízké Straně práce¹⁰³) Výsledek voleb, ve kterých zvítězil Likud, přiměl Šalom Achšav k nové aktivizaci. Postoj nové pravicové vlády k okupovaným územím (další podpora výstavby osad) pak hnutí utvrdil v orientaci na řešení izraelsko-palestinských vztahů.

2.7 OPĚTOVNÝ VZESTUP

10. května 1982 vystoupilo na tiskové konferenci Šalom Achšav v Jeruzalémě šest, právě ze služby propuštěných, důstojníků, včetně již za „Říjnové války“ vysoce vyznamenaného Yuvala Nerii, kteří veřejně obvinili Ariela Šarona z podněcování mladých vojáků k užívání nepřiměřeného násilí vůči Palestincům na Západním břehu.¹⁰⁴ „Cali“ Rešef vzpomíná, že původně důstojníci chtěli promluvit přímo s ministrem Arielem Šaronem, ten je však odmítl. Proto své svědectví zveřejnili touto cestou.¹⁰⁵ Reakcí hnutí bylo uspořádání demonstrace s téměř stotisícovou účastí, která přispěla k zahájení vyšetřování incidentů a potvrdila, že hnutí nebylo přechodným jevem provázejícím izraelsko-egyptská jednání, a že najde-li se dostatečně silné téma, pak má Šalom Achšav pro své úsilí ve společnosti nemalou podporu.

¹⁰¹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 128.

¹⁰² Tamtéž. s. 130.

¹⁰³ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 57.

¹⁰⁴ Israeli Army Reserve Officers Criticize Behavior of Soldiers in Quelling Riots on West Bank. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 12.5.1982.

¹⁰⁵ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 489.

3 Hnutí Šalom Achšav během války v Libanonu v roce 1982

Dlouhodobě se zhoršující vnitropolitická a bezpečnostní situace v Libanonu přiměla Izrael 6. června 1982 k vojenskému vstupu na území severního souseda.¹⁰⁶ Tato invaze měla několik cílů. Podpořit spřízněnou křesťanskou maronitskou vládu, která zcela ztrácela kontrolu nad územím státu, vytvořit protiváhu syrské přítomnosti v Libanonu a především zlikvidovat základny Organizace pro osvobození Palestiny v jižním Libanonu, kam se OOP přemístila poté, co byla na začátku sedmdesátých let vyhnána z Jordánska, kde ohrožovala vládnoucí královský režim.¹⁰⁷ Ariel Sharon (nyní již ministr obrany) se mimo jiné domníval, že negativní vliv OOP, která v jižním Libanonu vytvořila již prakticky paralelní administrativu¹⁰⁸, na arabské obyvatelé Západního břehu a pásma Gazy je jednou z překážek pro mírová jednání s Palestinci a dosažení případné autonomie.¹⁰⁹

To, že dojde ke vstupu izraelských vojsk na území Libanonu, bylo již na jaře 1982 veřejným tajemstvím. Zatímco Ariel Šaron hledal záminku k invazi, vláda premiér Begin její možnost vytrvale popírala.¹¹⁰ Toto opakované veřejné popření vyvolalo ve společnosti přesvědčení, že k invazi skutečně nedojde. Proto demonstrace proti případné válce v Libanonu, jíž hnutí Šalom Achšav v průběhu jara plánovalo, nevyvolala velký zájem (samotné hnutí mělo díky množství důstojníků ve svých řadách informace o vysoké pravděpodobnosti útoku na Libanon).

3.1 INVAZE DO LIBANONU A POČÁTEČNÍ POSTOJ HNUTÍ

Ani začátek útoku, který potvrdil, že premiér Begin neříkal pravdu, nepřinesl Šalom Achšav výraznější podporu. Mnoho členů hnutí se přímo

¹⁰⁶ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. s. 113.

¹⁰⁷ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 142.

¹⁰⁸ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 671.

¹⁰⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 139.

¹¹⁰ Israel Denies U.S. Warned Begin Not to Take Military Action in Lebanon. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 11.3.1982.

zúčastnilo vojenské akce, která měla širokou podporu veřejnosti – útok měl být veden pouze 40 km za hranice a zabránit masivnímu ostřelování severní části Izraele.¹¹¹ Proto byl vnímán jako nezbytný i velkou částí mírového hnutí.¹¹²

Z tohoto důvodu se většina hnutí rozhodla, že nebude zatím vyvíjet žádnou veřejnou aktivitu pro zastavení války¹¹³ (mimo jiné proto, aby nedošlo ke konfliktu s armádou a vojáky, kteří umírali na frontě). Přesto se našlo několik členů hnutí (výrazně levicových, včetně komunistů), kteří samostatně začali sbírat podpisy pod petici požadující ukončení bojů. Vznikl tak „*Výbor proti válce v Libanonu*“¹¹⁴, který se však rozhodl vystupovat samostatně a Šalom Achšav se od něj také obratem distancovalo. „Výbor“ byl příliš radikální a také mnohem zřetelněji politicky orientovaný, tudíž nemohl dosáhnout takové popularity jako Šalom Achšav (dařilo se mu však přilákat i izraelské Araby). Přesto se jim však v první fázi války, kdy se Šalom Achšav ještě zdržovalo akcí, podařilo uspořádat demonstraci s třicetitisícovou účastí. I tak se ale v mnoha bodech shodovali a například demonstrací se v budoucnu účastnili společně.

3.2 ZMĚNA POSTOJE HNUTÍ

Postavení hnutí k válce se však změnil poté, kdy vyšlo najevo, že Sharonův plán byl jiný, než slibovaných 40 km.¹¹⁵ Vojska tuto linii překročila a další jednotky se vylodily nedaleko Bejrútu. Armáda, část společnosti, ale i někteří ministři a dokonce členové vládnoucí strany se cítili podvedeni. „*Začala se ozývat veřejná kritika, jakým způsobem je válka vládou vedena, dokonce byl zpochybněn i smysl samotného tažení. Někteří členové Strany práce vznesli svou kritiku veřejně a hnutí Šalom Achšav, jež doposud mlčelo, v prohlášení vydaném v novinách požadovalo ukončení vojenských akcí.*“¹¹⁶ Členové Šalom Achšav

¹¹¹ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 678.

¹¹² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 143.

¹¹³ Israelis Criticize War. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 17.6.1982.

¹¹⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 143.

¹¹⁵ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. s. 114.

¹¹⁶ Israelis Criticize War. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 17.6.1982.

nacházející se v předních liniích informovali hnutí doma v Izraeli, nakolik se liší realita od slibů ministra Sharona a náčelníka štábu Eitana a jak neúměrné a zbytečné je ničení infrastruktury. Navíc veřejnost poznala, že cílem ofenzivy byla podpora libanonských křesťanů a s tím související omezení vlivu Syřanů Libanonu.

Deset dní po začátku války vydalo Šalom Achšav prohlášení, které vyšlo také v mnoha novinách¹¹⁷, uvedené nadpisem „*Pro co budeme zabíjet? Pro co budeme zabiti?*“¹¹⁸ a požadující okamžité ukončení bojů. Ve dvacátý den bojů 26. června 1982 pak uspořádalo demonstraci s více než sto tisíci účastníky, která potvrdila, že opět nastala doba, kdy má hnutí širokou podporu. „*Demonstraci hlídalo velké množství policistů, neboť několik redakcí místních novin obdrželo varování, že na ni zaútočí provládní síly.*“¹¹⁹ Zároveň se svoláním demonstrace se však ozývaly hlasy obviňující hnutí z pasivity na počátku války (a současně z druhé strany vlastizrady). Jediný, kdo v tuto chvíli Šalom Achšav chválil, by Jásir Arafát.¹²⁰ Přes velikost demonstrace premiér Begin prohlásil, „*že se nenechá ovlivnit ani Stranou práce, ani jejím náhradníkem – Šalom Achšav*“¹²¹.

V souvislosti s válkou v Libanonu se ještě více, než při zaslání „dopisu důstojníků“ ukázalo, jak se společnost změnila. Do té doby armáda, absolutně spolehlivá část izraelské společnosti, prakticky neřešila problém odmítačů služby. Již před válkou se našlo několik členů Šalom Achšav (Jišaj Menuchin nebo Jehuda Melcer)¹²², kteří žádali vykonat pravidelné cvičení záložních důstojníků mimo okupovaná území. Nyní však byly žádosti o službu mimo Libanon masovou záležitostí. (Bylo paradoxní, že tento morální propad armády způsobil právě Ariel Šaron.) Ačkoli počet odmítačů služby vzrůstal a velká část z nich byli

¹¹⁷ Israelis Criticize War. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 17.6.1982.

¹¹⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 145.

¹¹⁹ 100,000 Demonstrate in Tel Aviv Against War in Lebanon. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 6.7.1982.

¹²⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 146.

¹²¹ Israelis Criticize War. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 17.6.1982.

¹²² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 146.

aktivisté Šalom Achšav, hnutí se od tohoto postupu distancovalo. Tak vzniklo nové hnutí Ješ Gvul (יש גבול, *Je hranice* nebo *Je limit*) mimo Šalom Achšav, sdružující a podporující vojáky odmítající službu v Libanonu.¹²³ Odmítání služby za těchto podmínek bylo ve vedení Šalom Achšav vnímáno jako překročení zákonů, kterého se však nechtělo v žádném případě dopustit.¹²⁴ A odmítači také byli skutečně odsouzeni k nepodmíněným trestům.¹²⁵

Nespokojenost s libanonským tažením ve společnosti trvale narůstala.¹²⁶ Stoupající počet obětí, svědectví vojáků vracějících se z Libanonu a především přesvědčení, že tažení není oprávněné a jedná se o soukromou válku Ariela Šarona daly vzniknout dalším skupinám a hnutím mírových aktivistů.

3.3 MASAKR V TÁBORECH SABRA A ŠATÍLA

Poté, co bylo vedení a většina bojovníků Organizace pro osvobození Palestiny evakuována mimo Libanon, zůstalo nadále v zemi mnoho palestinských civilistů, především v utečeneckých táborech. 14. září 1982 byl zavražděn vůdce libanonských maronitů Bašír Džamáíl. V odplátě vstoupily libanonské křesťanské milice do palestinských uprchlických táborů v Sabře a Šatíle a následně došlo k více než jeden den trvajícimu masakru civilistů. O tom, že masakr probíhá, věděli nejen izraelští důstojníci v okolí táborů, ale jejich prostřednictvím i ministr Šaron a náčelník štábu Eitan.¹²⁷ Přesto masakru několika set civilistů nezabránili a izraelský podíl (byť nepřímý) na krveprolití tak byl nezpochybnitelný. Vláda sice tento podíl vytrvale odmítala, ale převládající názor ve společnosti byl jiný. Zcela spontánní demonstrace tří tisíc osob, která proběhla před sídlem premiéra 19. září však byla jako neohlášená rozpuštěna.

¹²³ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 93.

¹²⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 149.

¹²⁵ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 165.

¹²⁶ Israelis Criticize War. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 17.6.1982 [cit. 2016-04-17].

¹²⁷ Tamtéž.

3.3.1 NEJVĚTŠÍ ÚSPĚCH Hnutí – „DEMONSTRACE ČTYŘ SET TISÍC LIDÍ“

Míra rozhořčení v celé společnosti však byla taková, že vytvořila ideální podmínky pro akci mírových hnutí. Dne 25. září 1982 uspořádalo hnutí Šalom Achšav v dohodě s dalšími organizacemi¹²⁸ a kibucnickými hnutími největší demonstraci v dějinách Izraele. Na náměstí Izraelských králů v Tel Avivu se sešlo dvě stě padesát (některé zdroje uvádí až 400¹²⁹) tisíc demonstrantů – to znamená šest až deset procent tehdejší židovské populace Izraele.¹³⁰ Požadavky demonstrantů vyjadřujících nespokojenost s celou libanonskou epizodou byly poměrně jasné – odchod z Bejrútu, demise vlády (zejména Begin a Šarona¹³¹) a vyšetření masakru nevinných civilistů.¹³² Tato demonstrace byla nejen největší, ale přinesla i několik „prvenství“: v řadách demonstrantů se objevili členové Národní náboženské strany¹³³ nebo členové sefardské části izraelské společnosti – do té doby se jednalo o bezvýhradné příznivce Likudu.¹³⁴ „Současně se strana Likud rozhodla zrušit svou vlastní demonstraci. Oficiálně ve snaze nadále neštěpit izraelskou společnost a neplýtvat prostředky. Ve skutečnosti však zřejmě ze strachu z neúspěchu v porovnání s mírovou demonstrací. Propagandisticky se jednalo o porážku vlády.“¹³⁵

3.3.2 DŮSLEDKY DEMONSTRACE

Demonstrace byla vrcholným okamžikem hnutí Šalom Achšav. Přesto velká část společnosti stála nadále na straně vlády. Masakr v utečeneckých táborech a demonstrace mírových hnutí s Šalom Achšav v čele však vyvolala stažení izraelských vojsk alespoň z Bejrútu. Vyšetřování masakru „Kahanovou

¹²⁸ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 688.

¹²⁹ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 92.

¹³⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 155.

¹³¹ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 689.

¹³² TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 92.

¹³³ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 678.

¹³⁴ 400,000 People at Protest Rally. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 29.9.1982.

¹³⁵ Tamtéž.

komisí“¹³⁶ (byla pověřena vyšetřením okolností masakru) doporučilo odvolat Ariela Šarona z pozice ministra obrany. Toho se však zastal premiér Begin. Šaron byl nakonec, ale jmenován ministrem bez portfeje.¹³⁷

3.4 SMRT EMILA GRUNZWEIGA

10. února 1983 se k tomuto požadavku připojilo i hnutí Šalom Achšav, když v Jeruzalémě uspořádala desetitisícovou demonstraci, jež se nevyhnula potyčkám s Šaronovými příznivci (většinou Mizrachim).¹³⁸ Z počátku byl průvod napadán nadávkami a byly na něj házeny různé předměty včetně kamenů. Později došlo i k fyzickým potyčkám. Během projevů pak byl mezi demonstranty hozen ruční granát.¹³⁹ V důsledku výbuchu na místě téměř okamžitě zemřel student Emil Grunzweig (jeden ze zakladatelů hnutí¹⁴⁰ a důstojník v Libanonu) a dalších devět osob bylo zraněno. „*Emil Grunzweig byl třiatřicetiletý přistěhovalec z Československa a učitel matematiky na Van Leerově institutu v Jeruzalémě.*“¹⁴¹ Za útok byl o dva roky později odsouzen ultranacionalista Jona Avrušimi.¹⁴²

Vražda Emila Grunzweiga představovala šok pro členy hnutí i celou společnost. Zároveň se jednalo o další výraznou společenskou změnu spojenou s hnutím. Tou první byla změna postoje armády – její politické (byť jen pasivní) angažování a nesouhlas se službou na okupovaných územích či v Libanonu. Nyní se objevilo něco nepředstavitelného – Izraelci se zabíjeli mezi sebou. Pohřbu Emila Grunzweiga v Haifě se následujícího dne zúčastnily tisíce lidí¹⁴³, včetně oponentů hnutí Šalom Achšav, aby ukázaly, že s užitím násilí v politickém boji nesouhlasí.

¹³⁶ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 161.

¹³⁷ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 678.

¹³⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 160.

¹³⁹ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 92.

¹⁴⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 160

¹⁴¹ Police Intensify Probe of Grenade Attack Against Peace Now Group. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 14.2.1983.

¹⁴² ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 162.

¹⁴³ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*. s. 689.

V průběhu demonstrace vyplaval na povrch i další problém izraelské společnosti – problém etnický. Zatímco členové hnutí byli převážně aškenázští židé¹⁴⁴ (ne však proto, že by příslušníky jiných skupin odmítali), jejich odpůrci byli především židé orientální. Tento přehlížený konflikt prorůstal celou společností. Členové Šalom Achšav (a další), kteří patřili mezi Mizrachim, se však jasně postavili za mírové hnutí a vytvořili vlastní mírovou platformu pro orientální židy, kde by nedocházelo ke třenicím s aškenázskými.¹⁴⁵

4 Hnutí po válce v Libanonu

4.1 Štěpení mírového tábora a hledání spojenců

Vedení Šalom Achšav mělo původně obavy, že vznik nových dílčích hnutí povede k rozkladu jednoty mírových aktivistů. Nakonec se ale ukázalo, že tyto přesněji zaměřené skupiny zvětšují společenský záběr a ve výsledku se všichni účastní případných demonstrací a dalších akcí Šalom Achšav, které se tak stalo vůdčí silou celého mírového hnutí.¹⁴⁶

Z důvodu většího společenského záběru se hnutí pokusilo najít spojence i v řadách ortodoxních židů. Názorově nejbližší byl Šalom Achšav reformní (progresivní) proud. Řada jeho členů se s myšlenkami Šalom Achšav a mírových hnutí ztotožňovala. Takovým spojencem se stalo Netivot Šalom (נתיבות שלום, Stezky míru)¹⁴⁷, založené dvěma rabíny ješivy Har Ecion nedaleko Betlému. Protože většina sympatizantů Šalom Achšav byla sekulárních, nehrozilo přelívání členů do nově vzniklých ortodoxních hnutí a množství podporovatelů mírového úsilí tam mohlo jediné vzrůstat.¹⁴⁸

¹⁴⁴ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 96.

¹⁴⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 167.

¹⁴⁶ Tamtéž. s. 169.

¹⁴⁷ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 165.

¹⁴⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 171.

Celkově se však v období průběhu libanonské války scéna mírových hnutí výrazně změnila, ale především zpestřila. Objevila se řada nových mírových skupin, které buď z Šalom Achšav vzešly, sloučily se s ním, nebo byly zcela mimo. V každém případě si však Šalom Achšav zachovalo vedoucí úlohu.¹⁴⁹

4.2 NÁVRAT ZÁJMU HNUTÍ K OSIDLOVÁNÍ OKUPOVANÝCH ÚZEMÍ

Na konci roku 1982 se hnutí Šalom Achšav začalo opět soustředit na izraelsko-palestinské vztahy a především tedy na výstavbu nových osad podporovanou pravicovou vládou. 27. listopadu 1982 uspořádalo hnutí tři paralelní demonstrace¹⁵⁰ – jednu v Hebronu a dvě v nových, právě vznikajících osadách. Při té příležitosti vztyčili provizorní pomník s biblickým nápisem „*Hledej mír a usiluj o něj*“¹⁵¹ 14. ledna 1983 pět tisíc členů hnutí obsadilo téměř dokončenou, ale zatím neobydlenou osadu Efrat¹⁵² a zablokovalo příjezdovou cestu betonovými bloky, na něž umístilo nápis „*neblokujte cestu k míru*“.

Na 18. duben 1983 plánovala vláda v rámci oslav 35 let nezávislosti předání vojenské pozorovatelny nedaleko Nábulusu přímo do rukou osadníků, kteří se nacházeli v nové osadě Bracha (Požehnání). Tato akce byla pochopitelně vnímána jako provokace. Členové Šalom Achšav se proto rozhodli tyto oslavy narušit.¹⁵³ U křižovatky k osadě Bracha postavili velký stan s ukazatelem „*Zbytečné požehnání*“. To vyvolalo značný zájem médií a zároveň vyburcovalo osadníky k uspořádání protidemonstrace. Počet příznivců Šalom Achšav byl však nakonec o tolik vyšší, že vyslanec premiéra, který se měl ceremoniálu předání účastnit, jej co nejrychleji ukončil a opustil. Hnutí se pochopitelně výstavbě další

¹⁴⁹ ČEJKA, Marek. 2015. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*, s. 165.

¹⁵⁰ News Brief. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 29.11.1982.

¹⁵¹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 174.

¹⁵² Thousands Rally Against Settlements. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 17.1.1983.

¹⁵³ Israel Mourns Its War Dead. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 18.4.1983.

osady zabránit nepodařilo, ale získalo si pozornost médií a veřejnosti pro své cíle.¹⁵⁴

4.3 SNAHY O UKONČENÍ IZRAELSKÉ PŘÍTOMNOSTI V LIBANONU

Stále však trvala přítomnost izraelských vojsk v Libanonu. Ani na ní hnutí nezapomínalo a v den prvního výročí invaze, 6. června 1983 (a již více než pět let po svém vzniku), uspořádalo týdenní pochod začínající ve vesnici Roš Hanikra u Libanonských hranic – samotnou cestu využili aktivisté pro diskusi s obyvateli míst, jimiž procházeli. Počet účastníků se vyšplhal z původních několika stovek na několik tisíc v cíli pochodu, na náměstí Izraelských králů v Tel Avivu.¹⁵⁵

*„V den prvního výročí smrti Emila Grunzweiga konala se v Jeruzalémě největší demonstrace, kterou zde kdy Šalom Achšav uspořádalo. Čtyřicet tisíc demonstrantů požadovalo vyšetření smrti Emila Grunzweiga a opakovaně stažení izraelských jednotek z Libanonu.“*¹⁵⁶ Demonstrace s osmdesátitisícovou účastí a opětovným požadavkem na stažení vojsk z Libanonu se konala 10. června 1984 i v Tel Avivu.¹⁵⁷

4.4 POSTOJ Hnutí K VOLBÁM V ROCE 1984

V roce 1984 se po odstoupení Menachema Begina v červenci předchozího roku a následné nedlouhé vládě Jicchaka Šamira konaly předčasné volby.¹⁵⁸ Hnutí Šalom Achšav se rozhodlo zachovat stejný postoj jako ve volbách v roce 1981. Zůstat nadále nadstranické, nepodporovat žádnou konkrétní stranu a naopak u stran ve středu a nalevo politického spektra hledat podporu pro svoje mírové úsilí. To definovalo v bodech, které předložilo jednotlivým stranám k posouzení a případné podpoře.

¹⁵⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 175.

¹⁵⁵ Tamtéž. s. 176.

¹⁵⁶ 40,000 People Commemorate First Anniversary of Grenade Murder of Peace Now Activist Grunzweig. *Jewish Telegraphic Agency*[online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 6.2.1984.

¹⁵⁷ Thousands March in Tel Aviv to Protest Israel Staying in Lebanon. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 11.6.1984.

¹⁵⁸ SACHAR, Howard Morley. 1999. *Dějiny státu Izrael*, s. 700.

- *„Cíle sionismu, jako židovského osvobozeneckého hnutí nemohou být naplněny, pokud Izrael pokračuje v okupaci palestinského lidu na Západním břehu a v pásnu Gazy.*
- *Utlačování jednoho národa druhým je nejenom nemorální, ale také poškozují společnost okupanta a oslabuje v dlouhodobém horizontu jeho bezpečnost. Mír na východní hranici je proto nezbytný.*
- *Mír musí být založen na rozdělení Země Izrael. Izrael musí uznat právo Palestinců na národní existenci, stejně jako Arabové, včetně Palestinců, musí přiznat tatáž právu Židům.*
- *Izrael musí podniknout jednání s těmi reprezentanty Palestinců, kteří uznávají dohodu jako jedinou cestu k usmíření. Jordánci mohou být přizváni k jednání. Autonomie nebude využita jako de facto anexe území a nebude v budoucnu bránit dalším mírovým dohodám.*
- *Další osidlování okupovaných území bude ukončeno a uvolněné zdroje budou užity na řešení chudoby a nouze uvnitř Izraele. Vyjma závažných bezpečnostních důvodů by Palestinci na okupovaných územích neměli být žádným způsobem omezováni, měli by mít možnost svobodně vést své životy skrze své instituce.*
- *Izrael by měl sám sebe vyprostit z libanonské patálie, nastavit harmonogram pro stažení svých sil, ustanovit přátelský režim v nárazníkovém pásu podél severních izraelských hranic a obnovit hraniční režim se Sýrií podél červené linie.*
- *Ve světle deklarované politiky Likudu je účast na koalici vedené touto stranou vyloučená.*
- *Budou přijata taková právní opatření, která zajistí odškodnění obětí násilí proti legálním politickým demonstracím, a to i těm, kdo byli zraněni na demonstraci, při které byl zabit Emil Grunzweig.¹⁵⁹*

¹⁵⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 179.

Strany Rac, Mapam a Šinui se k těmto bodům přihlásily bezvýhradně. Strana práce pak přes jisté drobné výtky také. Mnoho členů hnutí pak tyto strany v předvolební kampani podporovalo, případně za ně rovnou kandidovalo.¹⁶⁰ To však v tomto období nijak neztenčovalo množství tradičních aktivit hnutí. To se stále intenzivně vyjadřovalo vůči izraelské vojenské přítomnosti v Libanonu.

4.5 KONEC IZRAELSKÉ PŘÍTOMNOSTI V LIBANONU

Volby v roce 1984 skončily patem a dohodou Strany práce a Likudu o rotaci premiérů v následujícím volebním období.¹⁶¹ Za vlády Šimona Perese, jenž si ukončení akcí v Libanonu předsevzal jako jeden z cílů, „byly v roce 1985 staženy poslední izraelské jednotky; zůstalo jen pár pozorovatelů“¹⁶². Boj proti izraelské přítomnosti v Libanonu a vytrvalost, s jakou byl veden, představoval pro mírová hnutí dobu největšího vzepjetí a zároveň úspěchu. Společenská iniciativa a podpora, kterou se pro tyto cíle podařilo získat, se již neopakovala.

4.6 ŠALOM ACHŠAV A RASISMUS

Polarizace izraelské společnosti na konci 70. let přinesla spory mezi jednotlivými skupinami židovských obyvatel. Zároveň tak vytvořila podmínky pro vznik a následnou podporu extremistických projevů, včetně rasismu. Typickým představitelem byl rabi Meir Kahane (vyšetřovaný v souvislosti s vraždou Emila Grunzweiga¹⁶³). Původem americký žid založil v Izraeli nacionalistickou stranu Kach (*Tak*, תכ), která se svými názory pohybovala až za hranou rasismu. Pro hnutí Šalom Achšav nebyl na počátku boj proti rasismu zásadní otázkou, ač jeho členové akce a demonstrace proti projevům rasismu a Kahaneho straně podporovali. Když však strana Kach přenesla své aktivity na okupovaná území, vložilo Šalom Achšav, i značná část dalších mírových hnutí, svou iniciativu

¹⁶⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 180.

¹⁶¹ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 503.

¹⁶² Last Israeli Army Units Leave Lebanon, 4 Days After Target Date; Some Officers Stay As Advisors. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 11.6.1985.

¹⁶³ Police Intensify Probe of Grenade Attack Against Peace Now Group. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 14.2.1983.

a prostředky do boje proti rasismu.¹⁶⁴ V první polovině roku 1985 proběhla v Izraeli i v zahraničí řada atentátů, jejichž cílem byli izraelští občané. V důsledku série násilí bylo téměř 10% voličů připraveno v dalších volbách dát svůj hlas straně Kach (ta však byla z dalších voleb kvůli podněcování rasové nesnášenlivost vyloučena¹⁶⁵). Protože taková případná podpora extrémně nacionalistické straně mohla narušit průběh mírového procesu, rozhodli se někteří členové Šalom Achšav, v čele s Neftali Razem, založit vzdělávací institut, který by se věnoval výchově mládeže v oblasti demokratických principů. Věnovali jej památce zavražděného Emila Grunzweiga a pojmenovali jej Adam (*Člověk*, אדם). Pořádal semináře a kurzy pro osoby, které se pak věnovaly přednáškám na školách.¹⁶⁶

4.7 POKLES PODPORY MÍROVÝCH HNUTÍ V POLOVINĚ 80. LET

Po ukončení konfliktu v Libanonu se hnutí Šalom Achšav již plně soustředilo na izraelsko-palestinský konflikt. V tomto směru muselo jasně definovat svůj postoj vůči Palestincům a jejich požadavkům. S ohledem na projevy násilí palestinských radikálů však bylo obtížné nalézt kompromisní vyjádření, které by vytvářelo slibné podmínky pro další spolupráci, ale zároveň by nediskvalifikovalo hnutí v očích většiny Izraelců. Kompromisní názor, který pak hnutí prezentovalo ve svém programu „*uznával právo Palestinců na národní existenci*“.¹⁶⁷ V tomto směru bylo třeba postupovat velmi citlivě, neboť podpora mírových hnutí po stažení armády z Libanonu výrazně poklesla. To se výrazně projevilo na konci roku 1986, kdy nejenom Šalom Achšav, ale i další mírová hnutí, značně utlumila svou činnost – skončily pravidelné schůzky, byly uzavřeny kanceláře hnutí v mnoha městech a síť sympatizantů se prakticky rozpadla.¹⁶⁸ Dalo by se říci, že „vítězství“, kterého hnutí dosáhlo v libanonské záležitosti,

¹⁶⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 184.

¹⁶⁵ Elections Committee Votes Not to Ban Left-wing Party. *Jewish Telegraphic Agency* [online].

Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 7.10.1988.

¹⁶⁶ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 185.

¹⁶⁷ Tamtéž. s. 188.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 193.

předznamenalo jeho částečný ústup - problém, který sužoval celou společnost, opadl a s ním i masivní podpora mírové iniciativě.

Naopak se objevovaly první hlasy (především mladých levicově smýšlejících Izraelců) hodnotící dosavadní mírové aktivity, a které mírová hnutí, včetně Šalom Achšav, označovaly za součást okupační mašinérie. *„Šalom Achšav si vždy zakládalo na tom, že jedná v rámci izraelského práva a dávalo si záležet, aby samo sebe definovalo jako součásti sionistického tábora. Ale právě toto právo a tento tábor jsou rámcem a nástrojem útlaku.“*¹⁶⁹ Tito mladí aktivisté chtěli v mírové iniciativě Šalom Achšav „překonat“ a jít na hranici legálnosti, případně ji i překročit. Dosavadní hnutí tak mohla přijít o své příznivce, frustrované neúspěchem svého nekonečného snažení. V roce 1987 vzniklo nové hnutí *„21. rok“* (odkazující k jednadvacátému roku okupace) vymezující se mimo jiné vůči slabosti Šalom Achšav. Již ve svém prvním prohlášení se však „chlubilo“, že ve svých řadách má mnoho bývalých členů Šalom Achšav. Otázkou je, zda tím dávalo najevo, že se Šalom Achšav chystá nahradit. Spíše však čerpalo z jeho již neoddiskutovatelné prestiže a postavení ve společnosti. Na počátku roku 1989 však hnutí *„21. rok“* po několika radikálních akcích (za které byla řada členů i potrestána) oznámilo svůj konec a *„nalezení cesty zpět k Šalom Achšav, které se opět stává relevantní“*.¹⁷⁰

Hlavní aktivitou hnutí Šalom Achšav se stalo navazování kontaktů s Palestinci (především mladou generací), získávání vzájemné důvěry a hledání možností další spolupráce. (Částečně ztížena byla zákonem z roku 1986, který zakazoval a trestal styky s představiteli Organizace pro osvobození Palestiny. S nimi se však hnutí v zásadě nestýkalo.) Tato vytrvalá aktivita dala přežít jádru hnutí v období úpadku zájmu společnosti i médií. Setkání se konala především na okupovaných územích či na „neutrálních územích“ zahraničních institucí v Jeruzalémě.¹⁷¹

¹⁶⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 194.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 228.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 217.

4.8 Hnutí ŠALOM ACHŠAV A PRVNÍ INTIFÁDA

9. prosince 1987 vypukla v první palestinská intifáda (lidové povstání).¹⁷² Symbolizovalo ji nejen násilí, ale především pasivní odpor všech vrstev Palestinců vůči Izraeli – i kontakty s úřady byly omezeny na nezbytné minimum. Jednalo se o zcela nový jev – nikoli jen násilí jednotlivců, ale různé projevy odporu se objevovaly u téměř všech obyvatel okupovaných území, a to včetně masových stávek. Některé z nich byly zcela jasně zbytečně vyprovokovány. Například, když se Ariel Sharon demonstrativně přestěhoval do bytu v muslimské čtvrti Starého města v Jeruzalémě.¹⁷³ Na počátku roku 1988 také již bylo mnoha Izraelcům jasné, že aktuální krizi není možné řešit vojensky. K tomuto názoru se přiklonil i náčelník štábu izraelské armády Dan Šomron a mnoho dalších vysokých důstojníků s tím, že situaci je možné řešit jedinečně politicky.¹⁷⁴

5 Hnutí BĚHEM IZRAELSKO-PALESTINSKÝCH JEDNÁNÍ

Již na počátku intifády Šalom Achšav realizovalo sporadické demonstrace trvale namířené proti samotné okupaci palestinských území. V průběhu stupňujícího se násilí bylo jasné, že prostředky užívané k potlačení povstání jsou nepřiměřené a především neefektivní. Opět se ukázal postoj hnutí – zůstat u základních myšlenek, na kterých je schopna se shodnout většina a nezacházet do detailů. Užívání zbytečného, nic neřešícího násilí bylo právě takovou myšlenkou, která znovu aktivizovala velké množství příznivců. Prvních šest měsíců roku 1988 tak pro Šalom Achšav představovalo „vzkříšení“. *„Hnutí uspořádalo desítky pouličních protestů, veřejných konferencí, diskusí, dohledů a dalších aktivit, jichž se zúčastnilo více než dvě stě tisíc lidí. V roce 1985 označili novináři hnutí za „mrtvého koně, nyní za fénixe, vracející ho se na známé*

¹⁷² GILBERT, Martin. *Izrael: dějiny*, s. 513.

¹⁷³ More Wounded in Eighth Day of Violence in Gaza Strip. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 17.12.1987.

¹⁷⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 230.

*náměstí před tel avivskou radnicí.*¹⁷⁵ Velké množství sympatizantů hnutí byli i nyní voliči Strany práce, kteří s nelibostí nesli, že podíl na tvrdém postupu na okupovaných územích má „jejich“ ministr obrany Jicchak Rabin. Ten se také stal terčem kritiky Šalom Achšav, neboť Rabinovy tvrdé rozkazy¹⁷⁶ jen dále rozdmýchávaly oheň intifády (násilné otvírání obchodů o stávkách, přemalovávání palestinských grafity a podobně).¹⁷⁷ Delegace hnutí se pokusila Rabina přimět k mírnějšímu postupu, ale neuspěla - 13. února 1988 tak byla v Jeruzalémě konána demonstrace. Náladu poměrně jasně vyjádřilo motto demonstrace: *„My, lid Izraele, požadujeme, abychom byli osvobozeni od území, jež si nás podmanila.*“¹⁷⁸ Tato demonstrace představovala pro Šalom Achšav i významný zlomový bod. Hnutí se vždy pevně drželo práva a nikdy jej nepřekračovalo ani k tomu nevyzývalo. Nyní poprvé na jeho demonstraci zazněly výzvy k vojákům, aby neuposlechli rozkazy, a to dokonce z úst dvou členů Knesetu. Vystoupení palestinského představitele Hanna Siniora, editora palestinského deníku Al-Fajr¹⁷⁹, pak už bylo jen dovršením této zlomové demonstrace: *„Intifáda není namířena proti Státu Izrael, ale proti izraelské okupaci Západního břehu... palestinský lid uznal právo Izraele na existenci. Je nyní na Izraeli uznat právo Palestinců na sebeurčení“*.¹⁸⁰

5.1 Hnutí opět na vzestupu

V této době se do řešení izraelsko-palestinského konfliktu opětovně vložily Spojené státy, a to mírovou iniciativou ministra zahraničí George Shultze. Hnutí Šalom Achšav tuto iniciativu, se kterou se však izraelský premiér Jicchak Šamir příliš neztotožňoval, veřejně podporovalo. 12. března 1988 se v Tel Avivu uskutečnila demonstrace, která opět přilákala nečekané množství téměř sta tisíc

¹⁷⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 231.

¹⁷⁶ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 513.

¹⁷⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 231.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 232.

¹⁷⁹ Palestinian and Israeli Activists Scoff at Latest U.S. Peace Ideas. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 14.3.1989.

¹⁸⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 232.

sympatizantů¹⁸¹, a jež zahájila řetěz akcí hnutí, probíhající po dobu Shamirovy návštěvy v USA. Před odletem premiéra Šamira do Washingtonu demonstranti požadovali od svého předsedy vlády tři „ano“. Pro mírový proces, pro princip „mír za území“ a pro mír vůbec. Mluvčí hnutí Cali Rešef zároveň kritizoval palestinské vedení za odmítnutí vyjednávat s Shultzem.¹⁸² Přesto se Šalom Achšav dařilo držet dlouhodobě dobré styky s umírněnými palestinskými představiteli.

5.2 ZMĚNA POSTOJE HNUTÍ K ORGANIZACI PRO OSOVOZENÍ PALESTINY

Na konci července 1988 oznámil jordánský král Husajn, že se Jordánsko nebude nadále účastnit vyjednávání jménem Palestinců.¹⁸³ To představovalo konec jordánské účasti, ale i americké iniciativy ministra Shultze. Zároveň to zcela změnilo podmínky a postavení stran izraelsko-palestinského konfliktu. Nyní musel Izrael jednat přímo s palestinskou reprezentací, která však musela být teprve vytvořena. Zároveň i Organizace pro osvobození Palestiny byla ochotna začít s vyjednáváním¹⁸⁴, neboť „*míru není možno dosáhnout bez politické a ekonomické spolupráce.*“¹⁸⁵ Šalom Achšav následně v Jeruzalémě uspořádalo konferenci, kde palestínští představitelé prezentovali nový pohled vedení Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) na vyjednávání a řešení konfliktu. Několik z těchto umírněných Palestinců bylo následně drženo v domácím vězení. Reakcí byla tel avivská demonstrace hnutí 6. srpna 1988 pod heslem „*Nezavírejte je, mluvte s nimi*“. Poprvé zazněl požadavek, aby vláda vyjednávala s představiteli OOP. Jako vždy v případě Šalom Achšav byl vyjádřen jasným heslem – „*Mluvte s OOP teď!*“¹⁸⁶ Jednalo se o výrazný zlom, neboť v roce 1979 byli dva členové hnutí, Dedi Zucker a Yael Tamir, za schůzku s představiteli OOP donuceni hnutí opustit. Šalom Achšav své přesvědčení o nutnosti vyjednat

¹⁸¹ Thousands of Israelis March in Support of U.S. Peace Plan. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 14.3.1988.

¹⁸² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 233.

¹⁸³ PLO Leader Says He is Ready to Start Talks with Israel. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 15.8.1988.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 246.

¹⁸⁶ Tamtéž. s. 247.

mír s OOP potvrzovalo i dalšími demonstracemi. Desetitisícový protest se konal 24. prosince 1988 opět v Tel Avivu, když byl den předtím podpořen zveřejněným výsledkem veřejného mínění, „v němž 54% procent dotazovaných souhlasilo s vyjednáváním s OOP“¹⁸⁷.

Pod tlakem Spojených států po několika návštěvách Washingtonu předložil v první polovině roku 1989 premiér Shamir vlastní mírový plán¹⁸⁸. Šalom Achšav mu veřejně vyjádřilo podporu, ale upozornilo, že premiér nejedná z vlastního přesvědčení, nýbrž pod tlakem veřejného mínění a zahraničí. Jako zásadní pro další zdárný průběh jednání byly vnímány plánované volby palestinské reprezentace. Ani Šalom Achšav však neočekávalo, že by se jí mohl stát někdo jiný než OOP či na OOP závislý.¹⁸⁹ Tyto změny také vyústily v pravidelnější jednání představitelů hnutí s umírněnými Palestinci. Protože Šamirův plán představoval velký posun, snažilo se hnutí přesvědčit izraelskou společnost, že je třeba mu vyjadřovat všemožnou podporu a zároveň bedlivě sledovat jeho průběh. Současně však na okupovaných územích pořádalo setkání s palestinskými představiteli ve snaze alespoň trochu zmírnit jejich požadavky a dosáhnout tak pozice blíže kompromisu. Těmto setkáním zajišťovali značnou publicitu (někdy se to dařilo i armádě, když blokováním přístupu na okupovaná území vyvolala demonstraci), aby zpětně získali podporu Izraelců.

5.3 PROFESIONALIZACE HNUTÍ

V létě 1989 došlo k malé, ale významné změně v organizaci hnutí. Ve spojených státech se ustavila sesterská organizace Šalom Achšav „Americans for Peace Now“. Té se od dárců podařilo zajistit pravidelný přísun finančních prostředků pro hnutí v Izraeli. Tak mohla poprvé v historii vzniknout malá základna placených zaměstnanců – výkonného ředitele, mluvčího, koordinátora parlamentní lobby a koordinátora činnosti na vysokých školách. Prvním

¹⁸⁷ Thousands Rally in Favor of Israeli Talks with PLO. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 27.12.1988.

¹⁸⁸ Bush Endorses Shamir Proposal for Elections in the Territories. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 7.4.1989.

¹⁸⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 262.

ředitelem hnutí se stal dlouholetý člen Šalom Achšav, záložní důstojník a člen kibucu Gavri Bar-Gil.¹⁹⁰ Ten díky finančním prostředkům zreorganizoval systém kontaktních míst hnutí, aktualizoval seznam sympatizantů a především zajistil vydávání pravidelného informačního bulletinu. Zároveň se mu podařilo odstranit bariéru mezi hnutím a mizrachim a získat tak mnoho nových příznivců z této skupiny izraelské společnosti. To vše výrazně přispělo ke zvýšení stability Šalom Achšav, které si drželo vedoucí úlohu v mírovém hnutí, jež se i částečně konsolidovalo. Některé radikálnější skupiny, které žádaly jednání s OOP již dříve, zanikly, neboť nyní se jejich členové mohli vrátit k Šalom Achšav, jež toto jednání již připouštělo. Demonstrace, jež připomínala druhé výročí začátku intifády, byla zcela tichá – 3500 demonstrantů v Jeruzalémě¹⁹¹ neslo stejný transparent vyzývající k jednání s OOP: „*Mluvte s OOP teď!*“¹⁹²

5.4 ŠALOM ACHŠAV A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Šalom Achšav se podařilo do svého úsilí zapojit i evropská mírová hnutí. „*Za účasti Židů, Arabů a zahraničních návštěvníků (všichni z nich často s dětmi)*“¹⁹³ proběhla 30. prosince 1989 v Jeruzalémě demonstrace pětadvaceti tisíc lidí, kteří vytvořili dvanáct kilometrů dlouhý lidský řetěz kolem starého města. Akce naneštěstí vyvrcholila nepřiměřeným policejním zásahem s použitím gumových projektilů a mnoha zraněnými.¹⁹⁴ Zákrok se během vyšetřování ukázal jako neoprávněný a mnoho odpovědných policistů bylo potrestáno.¹⁹⁵ Jednalo se o stín, který byl vržen na akci, jež byla jinak mnoha účastníky označena jako velmi úspěšná.

¹⁹⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 263.

¹⁹¹ Four Dead in Scattered Violence on Second Anniversary of Intifada. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 11.12.1989.

¹⁹² BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 264.

¹⁹³ Jewish-arab March for Peace Marred by Arrests and Violence. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 1.1.1990.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 265.

5.5 POSTOJ HNUTÍ K PŘÍSTĚHOVALECKÉ VLNĚ NA POČÁTKU 90.LET

Na přelomu 80. a 90. let se objevil další problém, jenž mohl mírový proces výrazně zpomalit či dokonce zastavit. Tím byl velký příliv nových obyvatel převážně ze Sovětského svazu.¹⁹⁶ V roce 1989 mohlo ze Sovětského svazu odejít 71 tisíc židů.¹⁹⁷ Šalom Achšav, definující se jako sionistické hnutí, se nemohlo proti této přistěhovalecké vlně postavit. Zároveň bylo jasné, že Stát Izrael bude mít s přistěhovanci problém a jejich usazení v nových osadách na okupovaných územích se nabízelo jako přirozené, a některými politiky dokonce preferované, řešení. Finanční podpora, která byla nabídnuta Izraeli Spojenými státy, však byla podmíněna neusazováním nových přistěhovalců na okupovaných územích. Ti o to navíc prakticky nestáli. Přesto Šamirova administrativa stupňovala tempo výstavby osad. Šalom Achšav toho využilo a prezentovalo to jako činnost poškozující nové přistěhovalce, neboť prostředky využitě pro rozšiřování osad měly být směřovány na rozvoj území v hranicích před rokem 1967, kam také směřovala většina přistěhovalců. V otevřeném dopise premiérovi z 30. ledna 1990 pak stálo: *„pokud jen jedné rodině ze Sovětského svazu je odepřena možnost uniknout obnovené vlně antisemitismu, padne odpovědnost na nevhodné vyjadřování a akce předsedy vlády“*¹⁹⁸.

5.6 „DOHLED NAD OSADAMI“ – SETTLEMENT WATCH

V souvislosti s pokračující výstavbou osad vytvořilo hnutí Šalom Achšav novou skupinu pojmenovanou *„Dohled nad osadami“* (Settlements Watch), jejímž úkolem bylo sledovat stavební činnost na okupovaných územích. Vedoucím skupiny se stal Amiram Goldblum (též mluvčí Šalom Achšav¹⁹⁹), jenž

¹⁹⁶ Jewish-arab March for Peace Marred by Arrests and Violence. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 18.4.1991.

¹⁹⁷ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*, s. 551.

¹⁹⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 267.

¹⁹⁹ Force Used Against Peace Marchers Draws Protest in Israel and Abroad. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 3.1.1990.

sestavil tým geodetů, kteří prováděli kontroly na Západním Břehu a v Pásmu Gazy. Výsledky práce skupiny byly poté prezentovány veřejnosti a médiím.²⁰⁰

Výstavba osad byla příčinou stále častějších střetů příslušníků Guš Emunim a sympatizantů Šalom Achšav. Například 3. května 1990 se několik členů Guš Emunim pokusila trvale obsadit budovu u jedné z bran Nábulusu. Proti tomuto aktu plánovalo Šalom Achšav protidemonstraci, původně však armádou zakázanou (z bezpečnostních důvodů). Nejvyšší soud nakonec právo demonstraci uznal, ale aby armáda mohla zajistit bezpečnost obou stran, povolil účast pouze 100 osadníků a 20 členů Šalom Achšav.²⁰¹

Konflikty mezi hnutím Šalom Achšav a jeho pravicovými protivníky se začaly množit v průběhu roku 1990, kdy hnutí stupňovalo svou aktivitu. Nezůstalo však pouze u souběžně probíhajících demonstrací a případného očerňování – členové hnutí byli pravicí označováni za zrádce a podobně. Útoky nakonec dosáhly parametrů teroristických činů. Vypálena byla kancelář Šalom Achšav v Jeruzalémě i vůz Amirama Goldbluma a mnoha dalším členům bylo vyhrožováno smrtí. K útoku na jeruzalémskou kancelář se nakonec přihlásila strana Kach a příznivci rabi Meira Kahaneho.²⁰² Tyto události jen vystupňovaly v řadách hnutí depresivní náladu, jež byla vyvolána přešlapováním na místě v mírovém procesu. 26. května 1990 se konala velká demonstrace, kde osobnosti jako Amos Oz či Meir Šalev ze vzniku této apatie, ovšem v celé společnosti, obvinili Jicchaka Šamira a jeho postoj k mírovému procesu. Později hnutí obvinilo policii, že sympatizantům Šalom Achšav ztěžovalo účast demonstraci.²⁰³ I v tomto období si však Šalom Achšav díky své pevné základně zachovávalo širokou aktivitu a zároveň funkci koordinátora významné části mírového hnutí.

²⁰⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 267.

²⁰¹ Tamtéž. s. 268.

²⁰² Tamtéž. s. 269.

²⁰³ Peace Now Activists Charge Police Are Trying to Discourage Protests. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 29.5.1990.

5.7 ŠALOM ACHŠAV A OOP BĚHEM VÁLKY V ZÁLIVU

V průběhu války v Perském zálivu v letech 1990-1991 se hnutí dostalo do velmi ožehavé situace. Většina palestinských představitelů – nejen OOP – se postavila na stranu protiizraelsky laděného Iráku. To se týkalo i umírněných palestinských představitelů, s nimiž hnutí doposud rozvíjelo mnohé kontakty a činnosti, a které prezentovalo jako spojence v mírovém procesu. Náprava této krátké epizody, která snad ukázala, kudy cesta nevede, stála hnutí a palestinské představitele mnoho sil. K tomu Šalom Achšav uspořádalo mítinky, při nichž podporovalo Palestince v jejich snaze vysvětlit izraelské společnosti své předchozí postoje.²⁰⁴ Ti navíc během raketových útoků na Izrael jasně ostřelování odsoudili. Dá se však říci, že tato epizoda spolupráci hnutí Šalom Achšav s palestinskými představiteli sice pozastavila, ale neukončila. Šalom Achšav se ve svém prohlášení z 21. února 1991 jasně postavilo za nutné svržení iráckého režimu, i když vojenskou cestu vnímalo jako krajní řešení²⁰⁵ a v očích veřejnosti mu výrazně nebyl morální kredit.

Jak se v průběhu probíhající intifády stupňovalo oboustranné násilí, stávali se členové hnutí Šalom Achšav bezděčným cílem útoků palestinských a záměrným cílem útoků pravicových radikálů. Protože radikální pravice směřovala své útoky i na Palestince žijící například v Jeruzalémě²⁰⁶, vznikly v režii hnutí nejprve „*Skupiny pro mír a dobré sousedství*“. Ty měly za úkol chránit Palestince před útoky pravicových extremistů a pomáhat s dopadením a usvědčením útočnicků. Když následně stoupl počet útoků i na členy hnutí došlo k přejmenování na „*Skupiny pro obranu demokracie*“. Jejich sídlo bylo přirozeně v blízkosti jeruzalémské kanceláře Šalom Achšav a domovů významných členů hnutí.²⁰⁷

²⁰⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 275.

²⁰⁵ Tamtéž. s. 280.

²⁰⁶ Police and Politicians Combat Anti-arab Campaign in Jerusalem. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 27.11.1990.

²⁰⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 277.

Přes výhrůžky a násilí však hnutí pokračovalo v demonstracích i dialogu s umírněnými Palestinci, přestože intifáda nadále probíhala. 12. ledna 1991 se uskutečnila společná demonstrace izraelských Židů i Arabů, při které živým řetězem zablokovali jednu z dálnic. Demonstrace byla namířena proti rasismu a extremismu. Myšlenku protestu vyjadřoval transparent „*Společně zastavíme nenávisť*“. Hnutí se do demonstrace podařilo zapojit i několik set nových přistěhovalců ze Sovětského svazu.²⁰⁸

Během raketového ostřelování Izraele za současně probíhající intifády byl na okupovaných územích vyhlášen výjimečný stav spojený se zákazem vycházení i během denních hodin.²⁰⁹ Šalom Achšav prohlásilo, že tento postup nemá reálný vojenský důvod, a že je naopak třeba pokračovat v jednáních. K těm alespoň symbolicky využívali krátké přestávky v zákazu vycházení. Probíhající intifáda a bezprostřední hrozba války přiměla velkou část společnosti obrátit se k mírovému řešení vztahu s Palestinci. Velkou naději dodával hnutí také nově vzniklý tábor Spojených států a arabských spojenců ve válce v Perském zálivu. Členové Šalom Achšav doufali, že by tito spojenci mohli být garantem nových vyjednávání.²¹⁰

5.8 PŘISTĚHOVALCI A OSADY

Před Šalom Achšav tak opět vyvstal jeho dávný „protivník“ a překážka míru – osady a osadníci, navíc opět podporovaní ministrem Arielem Šaronem. Situaci k tomu ztěžovala záminka nutnosti nové výstavby kvůli přílivu imigrantů z bývalého Sovětského svazu. Postoj hnutí byl definován v prohlášení, které vyjádřilo, kam by skutečně měla vláda soustředit své úsilí:

„Otázka zní jasně: přistěhovalci nebo okupovaná území? Namísto investic do tvorby pracovních míst pro imigranty vláda investuje čas

²⁰⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 279.

²⁰⁹ Widespread Disturbances Continue Despite Curfew in Territories. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 12.5.1989.

²¹⁰ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 273.

*a veřejné prostředky do osad a zbytečných provokací na okupovaných územích. Musíme říci vládě: imigranti ano!, osady ne!*²¹¹

Pokračující výstavba osad monitorovaná „Dohledem nad osadami“ byla členy hnutí prezentována i zástupcům americké vlády při jejich návštěvě v Izraeli. Pro tyto aktivity označil Ariel Šaron hnutí Šalom Achšav za americké agenty (je pravda, že hnutí podporovalo cesty spřátelených členů Knesetu do USA). To naopak požadovalo, aby byl Šaron zbaven imunity a mohl být obviněn z pobuřování.²¹² Současně také podalo návrh na soudní příkaz, jenž by omezil novou výstavbu na okupovaných územích pouze na nezpochybnitelné bezpečnostní důvody. Soud však návrh zamítl.

5.9 ZAČÁTEK VYJEDNÁVÁNÍ S PALESTINCI

V létě roku 1991 odpor Jicchaka Šamira a jeho vlády k mírovému jednání s Palestinci oslaboval. Tlak Spojených států naopak stoupal a přidala se i domácí veřejnost - čtyři roky nikam nevedoucího boje proti intifádě otevřely mnohým oči a cestu k mírovému řešení. A tím i Šalom Achšav získalo daleko větší podporu pro svou aktivitu. Dvoustranná izraelsko-palestinská jednání nastolila problém, kdo bude reprezentovat Palestince, když jednání s OOP bylo pro Izraelce nepřijatelné.²¹³ Nyní se ukázalo, jak výhodné bylo ze strany Šalom Achšav udržovat styky s umírněnými Palestinci i v těžkých dobách. Právě tito lidé se nyní měli stát palestinskými vyjednaváči a členy Šalom Achšav byli vybízeni, aby nepropásli historickou šanci.²¹⁴

*„V létě roku 1991 se lídři hnutí Šalom Achšav zaměřili na čtyři hlavní cíle: boj proti výstavbě dalších osad; tlak na vládu k ochotě vyjednávat; získat podporu veřejnosti pro mírový proces; přesvědčit palestinské partnery k rozumným požadavkům při vyjednávání.“*²¹⁵ Ve stejné době Šalom Achšav

²¹¹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 285.

²¹² Tamtéž. s. 286.

²¹³ Peace Accords Mean Diplomatic Gain, Political Division for Shamir Regime. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 12.4.1991.

²¹⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 287.

²¹⁵ Tamtéž. s. 287.

zastřešilo promírovou koalici „*Čas pro mír*“, kam přizvalo kibucnická hnutí a levicové strany včetně Strany práce. Ač se Strana práce oficiálně, pro některé názorové neshody, nepřipojila, mnoho jejích členů se na aktivitách koalice podílelo individuálně. Masivní podpora a funkční organizace umožnily Šalom Achšav uspořádat značné množství akcí: 16. října došlo k slavnostnímu zahájení činnosti koalice v Knesetu, 17. října projel mírový konvoj z Metully do Jeruzaléma a v dalších dnech proběhla řada demonstrací v Tel Avivu, Holonu, Jeruzalémě, Haifě či Hebronu, jako vždy doprovázena hesly tolik typickými pro Šalom Achšav - „*Dnes je mír více možný a bližší, než kdykoli předtím*“, „*Tato cesta musí skončit mírem*“, „*Tentokrát nesmíme mír ztratit*“.²¹⁶

Velká demonstrace v rámci akcí koalice „*Čas pro mír*“ pod vedením Šalom Achšav se měla konat 26. října. Když již 24. října premiér Šamir oznámil ochotu k mezinárodnímu jednání, vznikly obavy, že demonstrace se bude mnohým jevit jako zbytečná a bude proto neúspěšná. Přesto se v Tel Avivu sešlo osmdesát tisíc sympatizantů hnutí. Spisovatel A. B. Jehošua promluvil k nečekanému počtu účastníků demonstrace: „*Máme jedinečnou příležitost podpořit Šamira a zjevně si nemůžeme tu radost nechat ujít*“. Vážně pak dodal: „*Pane Šamire, žehnáme Vám z celého srdce... Jsme připraveni zapomenout všechny Vaše průtahy... Jděte v míru a vraťte se s mírem... Můžete to udělat po svém, přinesete-li nám nyní mír!*“²¹⁷ „*Veteráni hnutí si mezi sebou šeptali: „přinesete-li nám Šamir mír, můžeme zavřít krám. Už jsme unaveni demonstracemi*““²¹⁸

Mírová jednání v Madridu na konci roku 1991 vzbudila v mírových aktivistech dobrý pocit. Zjevná snaha obou stran udržet jednání a dosáhnout smysluplných výsledků byla nadějí všech, kdo konferenci sledovali. Pro vedení Šalom Achšav byl úspěch především to, že mohli prezentovat Palestinské zástupce ochotné nejenom k jednání, ale i k přiměřeným diplomatickým ústupkům, jež byly (samozřejmě oboustranně) nutné k jakékoli dohodě. Vzniklo tak „izraelsko-palestinské mírové hnutí“. Nadšení z probíhajících mírových

²¹⁶ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 288.

²¹⁷ Tamtéž. s. 288.

²¹⁸ Tamtéž. s. 288.

jednání bylo zjevné na palestinské i izraelské straně. Šalom Achšav využilo pozitivních nálad ve společnosti a ještě během jednání uspořádalo řadu setkání Izraelců a Palestinců. Mluvčí hnutí „Cali“ Rešef zhodnotil tato setkání jako základ vzniku nového palestinského „Šalom Achšav“. ²¹⁹

Na jaře roku 1992 vyjednávání začala vážnout. Protože se však informace o průběhu jednání nedostávala na veřejnost, nemělo Šalom Achšav možnost na něj adekvátně reagovat. Spolu s blížícími se izraelskými parlamentními volbami se jednalo o důvody, jež poněkud utlumily konkrétní mířené akce hnutí v tomto období (předchozí zkušenost ukázala, že v době probíhající volební kampaně nelze získat patřičnou pozornost veřejnosti).²²⁰ Pravidelná činnost hnutí však neustávala. Ředitel Gavri Bar-Gil a mluvčí Eran Hayat za finanční podpory americké pobočky Šalom Achšav vytrvale konsolidovali stav hnutí, sledovali dění na politické scéně, vydávali k němu stanoviska a informovali média o dalších aktivitách Šalom Achšav. Stejně tak neustávala činnost „Dohledu nad osadami“, jenž výsledky svého šetření výstavby osad pravidelně zveřejňoval. Šalom Achšav pořádalo pro mizrachim a ruské přistěhovalce výjezdy na okupovaná území, aby jim ukázalo, jak zbytečně jsou vynakládány peníze.²²¹

5.10 POSTOJ HNUTÍ K VOLBÁM V ROCE 1992

Za dobu existence hnutí to bylo v roce 1992 již po čtvrté, kdy se v Izraeli konaly parlamentní volby²²². Přestože Šalom Achšav se při této příležitosti vždy zachovalo stejně a distancovalo se od konkrétní strany, tentokrát došlo k výrazné změně. Tři strany, které byly již v minulosti k hnutí Šalom Achšav nejbližší, se sjednotily a vytvořily novou koalici nazvanou Merec (מרצ, Energie).²²³ Protože nově vzniklá koalice byla hnutí Šalom Achšav ideově blíže, než kterákoli jiná strana v předchozích obdobích, zvažovalo vedení hnutí, zda neukončit

²¹⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 292.

²²⁰ Tamtéž. s. 295.

²²¹ Tamtéž. s. 295.

²²² Israeli Election Campaign Ends with No Clear Winner in Sight. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 23.6.1992.

²²³ Voters Propel Doves to Top of Labor Party Election Slate. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 2.4.1992.

mimoparlamentní etapu činnosti. Zazněl tak návrh zařadit dva členy hnutí na kandidátku Merecu a tím tuto koalici podpořit. Bylo to poprvé, kdy se hnutí rozhodlo přímo spojit s některou z politických stran. Zájem stran o nezávislé kandidáty však v tomto období již opadal. Šalom Achšav tak nakonec i v těchto volbách zaujalo postoj, který hájilo dříve – zůstat mimoparlamentním hnutím. Ve volbách pak hnutí vyjádřilo podporu každé straně, které souhlasila s mírovým procesem a ztotožnila se s jeho programem. Zároveň hnutí vybízelo své členy, aby podpořilo tyto strany individuálně – řada z nich tak učinila právě u strany Merec.²²⁴ Ta se mimo jiné dočkala podpory Amose Oze, A. B. Jehošuy a další třicítky osobností, jež jinak vyřejně vystupovaly ve prospěch Šalom Achšav.²²⁵ Oproti předchozím volbám došlo ještě k jedné změně. Díky dobrým vztahům s izraelskými Araby, je hnutí přesvědčovalo k účasti ve volbách. A stejně tak i ruské přistěhovalce. Volby nakonec vyhrála Strana práce. Merec byl s dvanácti mandáty třetí. Nová středolevá vláda Jicchaka Rabina²²⁶ představovala pro mírová hnutí naději, která se s předchozí vládou Likudu již pomalu vytrácela. Nová vláda chtěla obnovit mírová jednání a akceptovala princip „území za mír“.²²⁷ Současně čítala i několik dřívějších mírových aktivistů – Šulamit Aloni, Yayra Cabana či Amnona Rubinstena. To mnoho příznivců různých hnutí přivedlo k myšlence, že mimoparlamentní mírové iniciativy jsou již zbytečné – důsledkem bylo utlumení činnosti mnoha takových hnutí. I veřejné mínění bylo v tomto období výrazně nakloněno mírovému řešení a palestinské autonomii.²²⁸

5.11 LEVICOVÁ VLÁDA A PODPORA JICCHAKA RABINA

Sám Rabin však s jednašedesáti poslanci v Knesetu necítil dostatečně silný mandát k jednání. Šalom Achšav tak zahájilo veřejnou kampaň „Zde je mandát pro Rabina“, navštívili jej a nabádali k pokračování vyjednávání. Stejně

²²⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 297.

²²⁵ New Meretz Bloc Picks Up Support from Two Prominent Israeli Writers. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 4.5.1992.

²²⁶ The New Israeli Cabinet. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 14.7.1992.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 299.

tak se představitelé hnutí obrátili na palestinskou stranu a vyvíjeli i další činnosti vedoucí k zisku veřejné podpory.²²⁹

Nástup levicové vlády však neznamenal okamžité ukončení výstavby osad na okupovaných územích (přesto, že sám Rabin byl ochoten k navrácení území například na Golanských výšinách²³⁰). Výstavba byla v některých místech tak pokročilá a zainteresování izraelského stavebního průmyslu tak veliké, že nebylo možné ukončit práce ihned. Právě osadníci představovali trvale jednu z největších překážek míru, kterou však mohl odstranit jedině Izrael. Výbor „*Dohled nad osadami*“ tak zintenzivnil svou činnost a kromě monitorování samotné výstavby hledal cestu jak ji a její důsledky co nejvíce zmírnit. Na konci roku 1992 zveřejnil „*Dohled nad osadami*“ tzv. „Skutečnou mapu“, která zobrazovala všechny židovské osady a palestinská sídla na okupovaných územích. Amiram Goldblum, vedoucí výboru, uvedl, že již současné rozmístění osad ztěžuje mírové řešení. Ředitel Šalom Achšav Gavri Bar-Gil přidal částku, kterou osadnictví v posledních pětadvaceti letech stálo. Šest miliard dolarů nebylo málo.²³¹ Cíl tiskové konference a zveřejnění těchto informací mělo jasný účel – postavit veřejnost proti dalšímu osadnictví. Když ne z ideologických, tak z pragmatických důvodů.

Vzhledem ke stoupajícímu počtu útoků na Izraelce ze strany Hamásu se na konci roku 1992 vláda Jicchaka Rabina rozhodla deportovat 400 vedoucích členů Hamásu do Libanonu.²³² Vládní koalice, včetně strany Merec, se na deportaci shodla. Hnutí Šalom Achšav však bylo proti. Vedení se domnívalo, že deportace je nepřiměřená, jen vyvolá nepokoje a deportovaní velitelé budou stejně brzy nahrazeni novými. Hnutí se nyní drželo hesla „*Deportace – Ne! Rozhovory s OOP Ano!*“²³³ Neshody se spřízněnou stranou Merec a špatné počasí pak způsobily neúspěch demonstrace, kterou k této otázce hnutí svolala

²²⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 300.

²³⁰ Rabin Tells Settlers on Golan Israel Must Give Back Some Land. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 4.11.1992.

²³¹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 301.

²³² Rabin Tells Settlers on Golan Israel Must Give Back Some Land. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 4.11.1992.

²³³ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 302.

na 26. prosince 1992. To, co si hnutí vždy hlídalo, tedy dojem úspěchu, se tentokrát nepovedlo.²³⁴ Neshody mezi hnutím a parlamentními spojenci však daly vzniknout výboru, který měl do budoucna těmto konfliktům předcházet.²³⁵

*„16. Ledna 1993 se sešli aktivní členové Šalom Achšav v kibucu Ga'ash, aby určili plán hnutí na další měsíce. Věřili, že úloha mírového hnutí neklesla.“*²³⁶ Kritický postoj hnutí vůči deportaci představitelů Hamásu znamenal dvě věci. Za prvé hnutí bylo ochotno postavit se i spřátelené straně – prokázalo tedy svou nestrannost. A za druhé si díky tomuto postoji zachovalo své kontakty s palestinskými představiteli, kteří byli jinak (třeba i postojem Merecu) odrazeni. Přesto se je během dubna, po návratu většiny deportovaných, podařilo přimět k návratu k vyjednávání.

Výsledek voleb způsobil, že pravicový Likud byl nyní v opozici.²³⁷ Proto sám přistoupil k demonstracím²³⁸, jichž dříve díky svému vládnímu postavení nevyužíval. To přimělo Šalom Achšav k reakci a vytvoření nové veřejné kampaně „*Nová mírová iniciativa nyní*“. Všude se objevovaly transparenty s nápisy „Mandát pro mír“ a premiér Rabin obdržel tisíce dopisů s výzvou k pokračování vyjednávání. „*Nová iniciativa*“ byla medializována pochodem mírových aktivistů v Jeruzalémě a prohlášením hnutí vyjadřující „*pocit sdílený částí společnosti, že při pohledu zpět na prvních deset měsíců Rabinovy vlády, mohlo dojít k promarnění velké příležitosti ... Rabinův slib dosáhnout začátku vyjednávání během 6-9 měsíců se nyní zdá jako sen*“. Přestože členové hnutí byli zklamáni postojem premiéra a vlády (kde nyní zasedalo i mnoho jejich přátel), vztahy mezi premiérem a hnutím byly relativně dobré.²³⁹

²³⁴ Rabin Tells Settlers on Golan Israel Must Give Back Some Land. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 4.11.1992.

²³⁵ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 303.

²³⁶ Tamtéž. s. 303.

²³⁷ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*, s. 536.

²³⁸ An Israeli Rally in Hebron is Part Picnic, Part Protest. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 1.4.1994.

²³⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 304.

5.12 JEDNÁNÍ V OSLU

Yair Hirschfeld (člen Strany práce²⁴⁰) nebyl významným představitelem Šalom Achšav, pravidelně se však účastnil jeho akcí. Ahmed Suleyman Karia byl nižším představitelem OOP. Když se tedy v prosinci 1992 setkali v Londýně, málokdo by čekal, že z toho může vzejít něco výjimečného.²⁴¹ Tohoto setkání se jako patron chopilo Norsko a v následujícím období (po schválení postupu Rabinem a Peresem) uspořádalo řadu dalších jednání na svém území. Ta pak přešla v oficiální vyjednávání v režii profesionálních diplomatů.²⁴²

V době, kdy probíhala tato jednání, došlo na severní hranici Izraele k raketovým útokům Hizballáhu na izraelská města.²⁴³ Šalom Achšav podpořilo vojenskou akci proti cílům v Libanonu, varovalo však před vstupem na jeho území a opakováním minulých chyb.²⁴⁴ Svou podporou vládě ve vojenském postupu si však hnutí vysloužilo kritiku za spojení s Merecem a kabinetem ze strany radikálněji levicově orientovaných aktivistů. Přesto Šalom Achšav změnilo pohled na vojenskou akci a týden po jejím zahájení ji zkritizovalo. Při setkání před sídlem premiéra vydalo hnutí prohlášení: *„Zastavte destrukci a vraťte sílu míru. Severní osídlení musí být bráněno. Galilea musí být bezpečná. Ale obrana severu neznamená vyhnání civilistů z jejich domovů. Obrana Kyrjat Šmony neznamená zničení Nabatíje. Spálená země a zničené vesnice nezaručí bezpečnost osad. Vyhnání nepřinese mír. Klíč k bezpečnosti Galiley leží v rychlém postupu k vyjednanému míru.“*²⁴⁵

Na začátku září 1993 byla odtajněna vyjednávání v Norsku.²⁴⁶ Na velkém setkání oslavující blížící se mír si představitelé vlády a mírových hnutí poprvé

²⁴⁰ Labor Party Think Tank Proposes Solutions to West Bank's Future. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 9.2.1984.

²⁴¹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 305.

²⁴² Tamtéž. s. 306.

²⁴³ In Kiryat Shmona, Flight and Hiding Are the Norm After Rain of Katyushas. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Kiryat Shmona: Jewish Telegraphic Agency. 28.7.1993.

²⁴⁴ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 307.

²⁴⁵ Tamtéž. s. 308.

²⁴⁶ News Analysis: a Second Peace Agreement is Seen in Truce Between Rabin and Peres. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 1.9.1993.

podali ruce jako partneři. Tradiční náměstí v Tel Avivu nyní nevidělo demonstraci, ale oslavu.²⁴⁷

5.13 PODPIS IZRAELSKO-PALESTINSKÉ DOHODY A KONEC INTIFÁDY

13. září 1993 podepsali Šimon Peres a Mahmúd Abbás na trávníku bílého domu „Prohlášení principů“ dalšího postupu. Došlo k vzájemnému uznání OOP a Izraele a následovala téměř nepřetržitá jednání i o případném stažení Izraele z okupovaných území.²⁴⁸ Tato dohoda také znamenala konec intifády. „Zakladatelé a příznivci Šalom Achšav byli nadšeni, když v *Time* i *Newsweeku* následně vyšla dvoustránková fotografie s rozvinutým transparentem „Peace Now“ pořízená při dřívějších demonstracích.“²⁴⁹ Novináři označili tuto chvíli za velkou hodinu Šalom Achšav.²⁵⁰ Po podpisu dohody se však Šalom Achšav muselo postavit demonstracím pravice a dalším mnohdy násilným činům, jež vyvrcholily vraždou premiéra Jicchaka Rabina 4. listopadu 1995.²⁵¹ Den předtím Rabin promluvil na mírové demonstraci před sto tisíci lidmi a jasně vyjádřil svou snahu dosáhnout míru.²⁵² Vraždu spáchal Jigal Amir, religiózní žid a student práv na Bar Ilanově univerzitě.²⁵³

6 ÚPADEK ŠALOM ACHŠAV A MÍROVÝCH Hnutí PO ROCE 1995

Vražda Jicchaka Rabina a další projevy násilí posílily postavení mírových hnutí a jejich podporu ve společnosti. V následujících letech tak Šalom Achšav vyvíjelo úsilí směřující k realizaci dohod podepsaných v roce 1993 ve Washingtonu, především pak ke stažení izraelské armády z okupovaných území a vzniku palestinské autonomie. S tím souvisela intenzifikace činnosti výboru

²⁴⁷ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 309.

²⁴⁸ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 549.

²⁴⁹ BAR-ON, Mordechai. 1996. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. s. 312.

²⁵⁰ Tamtéž. s. 312.

²⁵¹ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. str. 570.

²⁵² From Soldier to Statesman, Rabin Leaves Legacy of Peace. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 5.11.1995.

²⁵³ Behind the Headlines: Ignored As an Average Israeli, Confessed Assassin Fits Profile. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 6.11.1995.

„Dohled nad osadami“, jež se v následujících letech a až do současnosti stala v podstatě hlavní činností Šalom Achšav.

V roce 1996 se ministerským předsedou díky přímé volbě stal Benjamin Netanjahu²⁵⁴, a to přesto, že volby jako takové vyhrála Strana práce.²⁵⁵ To výrazně zpomalilo mírový proces, což již před volbami Netanjahu „sliboval“. Zároveň však dodržoval již vyjednané postupy. Období, které následovalo, přineslo nejen opětovný vzestup násilí v izraelsko-palestinském konfliktu, ale také výrazné rozdělení samotné izraelské společnosti. Netanjahu prodlužoval splnění dohod z Osla a jeho vláda i dalšími kroky vyvolávala nespokojenost Palestinců.

Konflikty, které narůstaly ve společnosti, přivedly Izrael v roce 1999 k předčasným volbám. Tentokrát vyhrála volby středolevá koalice a premiérem se v přímých volbách stal předseda Strany práce Ehud Barak. Jeho snaha o úspěšná mírová jednání byla jistě větší, než tomu bylo u Netanjahua, ale přesto příliš neuspěl. Jednání, jež probíhala v roce 2000 na pozvání prezidenta Clintona mezi Barakem a Arafatem v Camp Davidu²⁵⁶ byla bezvýsledná.²⁵⁷ Pro Šalom Achšav znamenalo zklamání nejen ve svém výsledku, ale také kvůli demonstraci, jež na Barakovu podporu uspořádalo. Veteráni hnutí očekávali, že touto demonstrací vyjádří Barakovi podporu, jako tomu bylo před lety při cestě premiéra Begin a doufali v účast sedmi set tisíc lidí.²⁵⁸ Tohoto čísla se však vůbec nepodařilo dosáhnout, neboť probíhající Druhá intifáda snížila podporu mírovému procesu.

V roce 2000 v důsledku zamrzlých jednání, špatné ekonomické situace na okupovaných územích a provokativní návštěvě Ariela Šarona na Chrámové hoře vypukla Druhá intifáda. Díky svému tvrdému postoji se Ariel Šaron stal v roce

²⁵⁴ GILBERT, Martin. 2002. *Izrael: dějiny*. s. 577.

²⁵⁵ 1996 Israeli Elections Results. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency. 4.6.1996.

²⁵⁶ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 181.

²⁵⁷ Barak, Arafat Plod on Despite Remaining Gaps. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency. 10.5.2000.

²⁵⁸ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 181.

2001 premiérem a v roce 2003 v čele Likudu vyhrál volby. Přesto to byl právě on, kdo v roce 2003 oznámil a v roce 2006 dokončil vyklizení všech osad v Pásmu Gazy a dalších čtyř na Západním břehu.²⁵⁹ Veřejné mínění se v roce 2004 pro tento krok vyslovilo osmašedesáti procenty a 15. května tohoto roku proběhla v Tel Avivu demonstrace s účastí více než 120 tisíci osob.²⁶⁰ Paradoxně se jednalo původně o plán Strany práce. Zároveň i nová strana Kadima, kterou až do okamžiku, kdy upadl do komatu, vedl Ariel Šaron, vstupovala do voleb v roce 2006 s vizí zrušení devadesáti procent osad i na Západním břehu. Po volbách se strana sice stala součástí vládní koalice a její předseda Ehud Olmert premiérem, ale okamžitě jej dostihl osobní skandál, kvůli kterému musel odstoupit. A poté co vzrostl počet raket vypálených na Izrael z Pásmu Gazy a Západního břehu, byla realizace tohoto plánu již zcela nepřijatelná. Olmertova aféra a stále se štěpící izraelská společnost dovedla zemi k dalším předčasným volbám v roce 2009, v nichž opět zvítězil pravicový Likud a premiérem se stal opět Benjamin Netanjahu. Jeho snaha o vyjednávání s Palestinci byla minimální a podpora osadníků naopak značná, ještě silnější však byl tlak USA na řešení této situace. Netanjahu sice souhlasil s ústupky v oblasti výstavby osad, ale díky radikálnímu postoji Palestinců, kteří navíc sváděli boj mezi sebou, se vše zanedlouho vrátilo do starých kolejí. Navíc Izrael čím dál tím víc sužovaly vlastní problémy sociálního a náboženského rázu, které společnost více a více štěpily. V roce 2011 se v Izraeli objevila obdoba „Arabského jara“, tedy projev celospolečenské nespokojenosti. 3. září 2011 proběhla řada demonstrací po celém Izraeli – jen v Tel Avivu bylo tři sta tisíc demonstrujících.²⁶¹ Ačkoli v Izraeli měl jiný průběh a jiné příčiny – jednalo se především a zvyšující se nerovnosti mezi příjmovými skupinami nebo mezi sekulárními a religiózními židy, kteří absorbovali mnoho sociálních výhod. Sociální nerovnost se však nedaří zmírňovat tím spíše, že současný premiér Netanjahu má strany zastupující zájmy ortodoxních židů za své koaliční partnery. Celková společenská situace a několikery předčasné volby,

²⁵⁹ KRUPP, Michael. 2013. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška (1948-2013)*. str. 175.

²⁶⁰ Backlash Against Likud Vote is Wind in Sails of Sharon's Withdrawal Plan. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém. 18.5.2004.

²⁶¹ Hundreds of thousands of Israelis demonstrate for social justice. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém. 4.9.2011.

v nichž vyjma tří let vlády Ehuda Olmerta vládla pravice, výrazně zhoršily postavení mírového hnutí. Společnost začíná pociťovat hlavní problémy v sociální, nikoli bezpečnostní rovině a samotná hnutí jsou v silné opozici vůči trvající pravicové vládě.

7 ŠALOM ACHŠAV DNES

Všechny tyto okolnosti pak vedly k současnému postavení Šalom Achšav, jeho aktuálnímu programu a cílům, jež se snaží podporovat. A ač se původně jednalo o „středové“ mírové hnutí, nyní jej již můžeme jistě označit za levicové.

Dnes se hnutí deklaruje jako „*vůdčí hlas izraelského veřejného tlaku požadujícího mír*“²⁶², především skrze dvoustátní řešení a jež:

- *„podporuje právo Izraele na existenci v rámci bezpečných hranic a stéjně právo přiznává našim sousedům*
- *obhajuje politicky dohodnuté dvoustátní řešení izraelsko-palestinského konfliktu*
- *věří v jedinečný status Izraele jako svobodné a otevřené demokratické společnosti na Středním Východě, snaží se získat izraelskou veřejnost pro podporu základních lidských práv na svobodu, spravedlnost a rovnost pro všechny lidi v tomto regionu*
- *snaží se o odstranění rozdělujících stereotypů prostřednictvím vzdělávání na obou stranách konfliktu.*“²⁶³

Hnutí požaduje dva státy pro dva národy založené na hranicích z roku 1967 s případnými nutnými územními směněmi a Jeruzalémem jako hlavním městem obou států, v němž bude mít Staré Město zvláštní statut. Dalším cíle je vyjednání míru se Sýrií a Libanonem. Spolu s trvalou pravicovou vládou musí

²⁶² Who We Are. *Peace Now* [online]. 2010

²⁶³ Tamtéž.

hnutí bojovat proti zákonům, jež svazují možnosti financování nestátních organizací, které zastávají „levicové liberální hodnoty“.²⁶⁴

Hnutí je tvořeno nejen vojenskými veterány, má více než deset tisíc registrovaných členů (nejen z Izraele), mezi nimiž jsou například i spisovatelé Amos Oz či David Grossman. Ředitelem hnutí je dnes Jariv Oppenheimer, jenž původně vedl mládež Strany práce a po několika měsících, kdy působil jako mluvčí hnutí, se stal jeho vůdčí osobností.²⁶⁵ Snahou hnutí je přesvědčit Izraelce a Palestince k výše uvedenému řešení „nekonečného“ konfliktu, neboť ten poškozují obě strany ekonomicky, ale především morálně, kdy Izrael je vnímán jako okupant. Šalom Achšav se snaží získat podporu pro své ideje mezi izraelskými občany, zároveň však rozvíjí spolupráci s Palestinci, a to jak jednotlivci, tak organizacemi. Hnutí uvádí, že je ochotno jednat a podporovat jednání s vládou Izraele, s kýmkoli z palestinských představitelů, kdo se zřekne násilí a uzná právo Izraele na existenci.²⁶⁶

7.1 SOUČASNÉ AKTIVITY HNUTÍ

Ačkoli vzhledem k aktuální situaci v Izraeli není činnost hnutí příliš výrazná, ponechává si své formy i nadále. Užívá „*veřejných kampaní, reklamy, petic, distribuce vzdělávacích materiálů, konferencí, přednášek, veřejných průzkumů, skupinových dialogů, dohlížení (především nad činností osadníků), pouličních aktivit a demonstrací.*“²⁶⁷

Nejvýznamnějším programem hnutí je tedy nyní činnost výboru „Dohled nad osadami“ (Settlement Watch), jenž monitoruje výstavbu osad a zabírání půdy na Západním břehu a ve Východním Jeruzalémě. Budování osad je hnutím považováno „*za hrozbu pro existenci Izraele jako demokratického a židovského státu, za hlavní překážku pro jakékoliv budoucí mírové dohody a za prvek poškozující stát v oblasti bezpečnosti, na národní úrovni, ekonomicky, kulturně*

²⁶⁴ What We Stand For. *Peace Now* [online]. 2010.

²⁶⁵ Staff. *Peace Now* [online]. 2010.

²⁶⁶ Who We Are. *Peace Now* [online]. 2010.

²⁶⁷ Tamtéž.

a morálně. Také poškozují mezinárodní postavení Izraele“²⁶⁸. Výbor řídí Hagit Ofran, jež byla členkou hnutí již od mládí.²⁶⁹ V roce 2014 zařadil deník *Haaretz* Hagit Ofran mezi šestašedesát nejvlivnějších izraelských žen.²⁷⁰ Výbor „Dohledu nad osadami“ „byl založen pro sledování a vydávání zpráv o osadnické činnosti izraelské veřejnosti a světu a obsahuje:

- vzdušné a pozemní průzkumy, které sledují a zveřejňují rozšiřování osad na okupovaných územích
- vytváří zprávy pro média, mapy v angličtině a hebrejštině a materiály pro brífinky a tiskové konference na základě informací získaných díky monitorovacích činnostem.“²⁷¹

Hnutí výsledky svého pozorování zveřejňuje na tiskových konferencích a na svých webových stránkách²⁷², kde je také možné najít souhrnné mapy.²⁷³ Zároveň se tento výbor snaží vyčíslit náklady na budování osad a jejich infrastruktury a prokázat, že jsou pro izraelskou ekonomiku pouze zátěží.²⁷⁴ Výroční zprávy výboru jsou široce čteny a samotný výbor si získal pověst profesionálního a spolehlivého zdroje.

Obdobný projekt, který hnutí pořádá na okupovaných územích, realizuje i ve Východním Jeruzalémě. Jeho cílem je však především zabránit situacím, které by do budoucna mohly zabránit dvoustátnímu řešení. Tedy především preventivní akce v podobě propagačních akcí, setkávání obyvatel a vyvolání veřejného zájmu.²⁷⁵

Dalším projektem je pak vzdělávání mladých, především vysokoškolských studentů. Jedná se o několikahodinové přednášky, cesty na okupovaná území

²⁶⁸ What We Stand For. *Peace Now* [online]. 2010.

²⁶⁹ Staff. *Peace Now* [online]. 2010.

²⁷⁰ Peace Now's Hagit Ofran is One of Haaretz's 66 Israeli Influential Women. *Peace Now* [online]. Tel Aviv. 4.5.2014.

²⁷¹ Who We Are. *Peace Now* [online]. 2010.

²⁷² News. *Peace Now* [online]. 22.3.2016.

²⁷³ Maps and Flyers. *Peace Now* [online]. Jeruzalém, 2016.

²⁷⁴ TAMAR S. HERMANN. 2014. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. s. 177.

²⁷⁵ Who We Are. *Peace Now* [online]. 2010.

seznamující účastníky především s místními životními podmínkami i více týdenní vzdělávací kurzy.

8. ZÁVĚR

Od vzniku izraelského mírového hnutí Šalom Achšav uběhlo v březnu roku 2016 již osmatřicet let. Za tu dobu prošlo mnoha změnami a zaznamenalo trojici velkých úspěchů, ale také období stagnace a úpadku, v němž se zjevně nachází i nyní.

První úspěch zaznamenalo hnutí přímo při svém vzniku v období egyptsko-izraelských mírových jednání na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Podpora mírovému řešení a tím i občanským hnutím, jež ho obhajovala, byla dána společenskou náladou ovlivněnou dozvuky dvou v podstatě nedávných válek. Přes třicet let trvající kolotoč násilí a především trvalé existenční nejistoty (životní i státu Izrael) vyvolal v lidech touhu po řešení, jež mohl separátní mír s Egyptem alespoň částečně přinést. Zároveň i společnost, v té době ještě spíše levicově orientovaná, byla více ochotná ke kompromisům, jež musely takové řešení nutně provázet.

Období stagnace hnutí, jež následovalo, bylo provázeno prvními nepřilíživými výraznými pokusy o hledání řešení izraelsko-palestinských vztahů a snahou o navázání kontaktů s podobně smýšlejícími lidmi mezi Palestinci. Jako šok pak v roce 1982 přišla válka v Libanonu, která, ač nebyla hnutím z počátku příliš kritizována, uvrhla izraelskou společnost do morálního marastu, s nímž se částečně vyrovnává dodnes. Období budovatelského idealismu definitivně skončilo a spolu s válkou se objevily některé nepříjemné reminiscence v nepřilíživých souvislostech (chování vlastních vojáků v Libanonu). Spolu s řadou vlastních ztrát na frontě války, o jejímž smyslu byl přesvědčen opravdu málokdo, získalo Šalom Achšav veřejnou podporu, která se již nikdy nezopakovala a představovala druhý vrchol hnutí. Spolu s dalšími organizacemi dokázalo hnutí

požadavky svých členů a sympatizantů vyjádřit v masivní demonstraci s konkrétními výsledky. V tomto případě hnutí získalo podporu nejen pro svůj obecný požadavek míru, ale podpořili jej i ti, kdo se z různých důvodů neztotožňovali přímo s libanonským tažením (někteří vojáci, jejich rodiče, politická opozice) a hnutí by jinak možná ignorovali.

Po takovém úspěchu musel přijít o to větší pád a Šalom Achšav stejně jako další mírová hnutí se dostalo do období útlumu, jež však dokázalo přežít díky velké základně a své částečné profesionalizaci. V tomto období zároveň ještě zintenzivnilo svůj zájem o řešení izraelsko-palestinského konfliktu. Na konci osmdesátých let se však rozhořela První intifáda, která tyto pokusy zpomalila, ale zároveň přispěla k mírovým dohodám, jež byly podepsány v roce 1993. Podpora mírovému procesu a s ním spojené masové demonstrace a aktivity hnutí byly v roce 1988 a 1989 třetím vrcholem hnutí. K podepsání dohod však přispěl především mezinárodní tlak a vnitřní, hlavně hospodářská situace Izraele.

Po rozpadu Sovětského svazu se struktura společnosti v Izraeli změnila. Množství přistěhovalců změnilo politickou mapu Izraele. Objevily se nové strany, došlo k celkovému odklonu doprava a narostl vliv religiózního obyvatelstva. Od roku 1996 s krátkými výjimkami vládne pravicový Likud, pro který se mírový proces nezdá být prioritou (nepočítáme-li slova) a naopak se snaží získat podporu rozvojem výstavby osad na okupovaných územích, což dosažení míru brání.

Jak se ale zdá, není v tuto chvíli mírový proces v Izraeli prioritou. I když Druhá intifáda v roce 2002 přivedla do ulic k demonstracím Šalom Achšav, požadujícím stažení z okupovaných území, i šedesát tisíc lidí²⁷⁶, tak v období druhé války v Libanonu se demonstrace v Tel Avivu zúčastnilo pouze několik málo tisíc lidí a to přesto, že na nich promluvili Amos Oz, David Grossman či A. B.

²⁷⁶ News Brief. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 13.5.2002.

Jehošua²⁷⁷ a dal se očekávat i vliv historické „libanonské asociace“. Největším veřejným vystoupením hnutí tak v poslední době byly demonstrace z 16. srpna 2014 s odhadovaným počtem dvou až deseti tisíc účastníků²⁷⁸ a 24. října 2015 se třemi tisíci účastníky²⁷⁹. Počítat mezi demonstrace na podporu hnutí setkání lidí ve výročí smrti Jicchaka Rabina jistě nemůžeme (ta z 30. října 2015 měla stotisícovou účast²⁸⁰), byť je hnutí dozajista blízký.

Celkově se zdá, že význam hnutí v tuto chvíli klesá. Samo hnutí se zjevně stáčí více doleva - ve svých počátcích bylo takřka apolitické. Izraelská společnost naopak směřuje spíše doprava. Navíc část společnosti, jež hnutí podporovala, více sužují problémy sociální. Léta se táhnoucí mírový proces jako by se stal nevzrušujícím „statem quo“, který nemůžou ohrozit ani občasné teroristické činy. Skutečně funkční tak v tuto chvíli, především díky finančnímu dárcovství, zůstávají jednotlivé programy Šalom Achšav, především „Dohled nad osadami“ (Settlement Watch).

Opětovnou podporu může hnutí snad získat právě svou levicovou orientací a aktuální ekonomickou situací. Především pak poukazováním na nesmyslné vyhazování peněz na potřeby osadníků, zatímco dalším částem izraelské společnosti se peněz nedostává (v jednom z reklamních klipů Šalom Achšav podepisuje ministr financí Lapid ve své kanceláři šeky osadníkům, zatímco před jeho dveřmi čekají zbytečně lékař, učitelka, důchodce, policista, student či mladí lidé toužící po rodině, kterou si však nemohou dovolit). Výraznou podporu by hnutí jistě získalo i v případě většího vojenského konfliktu, především mimo území Izraele, v němž by došlo k lidským ztrátám. K tomu však doufejme, nedojde. Nyní si tak jen můžeme přát, že mírového řešení bude nakonec dosaženo a hnutí Šalom Achšav zažije ještě jeden vzestup a oslaví své konečné vítězství.

²⁷⁷ News Brief. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 11.8.2006.

²⁷⁸ Thousands of pro-peace demonstrators gather in Tel Aviv. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 17.8.2014.

²⁷⁹ 3,000 in Tel Aviv protest government, call for two-state solution. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 25.10.2015.

²⁸⁰ At Rabin rally, calls to pursue peace and defend democracy. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency. 2.11.2015.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

9.1 KNIŽNÍ ZDROJE

BAR-ON, Mordechai. *In pursuit of peace: a history of the Israeli peace movement*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 1996. 470 s. ISBN 1878379534.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 4. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2015. 330 s. ISBN 978-80-7485-089-9.

ČEJKA, Marek. *Judaismus a politika v Izraeli*. Vyd. 3., rozš. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-39-8.

GILBERT, Martin. *Izrael: dějiny*. 1. vyd. Překlad Josef Orel. Praha: BB art, 2002. 668 s. ISBN 80-7257-740-9.

KRUPP, Michael. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška, 1948-2013*. Vyd. 1. Překlad Ruth J. Weiniger. Praha: Vyšehrad, 2013. 207 s. ISBN 978-80-7429-295-8.

KRUPP, Michael. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. Vyd. 1. Překlad Marek Zikmund. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny, sv. 1. 248 s. ISBN 80-7021-265-9.

SACHAR, Howard Morley. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Překlad Ervín Hrych, Helena Hrychová. Praha: Regia, 1999. 767 s. ISBN 80-902484-4-6.

HERMANN, Tamar. *The Israeli peace movement: a shattered dream*. Vyd. 2. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 310 s. ISBN 978-110-7638-822.

9.2 INTERNETOVÉ ZDROJE

100,000 Demonstrate in Tel Aviv Against War in Lebanon. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 6.7.1982 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/07/06/archive/100000-demonstrate-in-tel-aviv-against-war-in-lebanon>

10-mile Human Chain Passes Peace Petition from Hand to Hand. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 27.4.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/04/27/archive/10-mile-human-chain-passes-peace-petition-from-hand-to-hand>

1996 Israeli Elections Results. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 4.6.1996 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1996/06/04/archive/1996-israeli-elections-results>

3 of the 5 Dead Students Were from the United States and Canada. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 5.5.1980 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1980/05/05/archive/3-of-the-5-dead-students-were-from-the-united-states-and-canada>

37 American Jews Send Letter Supporting Israel's Peace Group. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 25.4.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/04/25/archive/37-american-jews-send-letter-supporting-israels-peace-group>

3,000 in Tel Aviv protest government, call for two-state solution. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 25.10.2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2015/10/25/news-opinion/israel-middle-east/israelis-demonstrate-against-government-in-tel-aviv>

40,000 at Peace Now Rally Demand Begin Government Resign. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 23.6.1980 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1980/06/23/archive/40000-at-peace-now-rally-demand-begin-government-resign>

40,000 People Commemorate First Anniversary of Grenade Murder of Peace Now Activist Grunzweig. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 6.2.1984 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1984/02/06/archive/40000-people-commemorate-first-anniversary-of-grenade-murder-of-peace-now-activist-grunzweig>

400,000 People at Protest Rally. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 29.9.1982 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/09/29/archive/400000-people-at-protest-rally>

50,000 Israelis at Rally Urge Begin to Show Flexibility at Summit. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 5.9.1978 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/09/05/archive/50000-israelis-at-rally-urge-begin-to-show-flexibility-at-summit>

An Israeli Rally in Hebron is Part Picnic, Part Protest. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 1.4.1994 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1994/04/01/archive/an-israeli-rally-in-hebron-is-part-picnic-part-protest>

At Rabin rally, calls to pursue peace and defend democracy. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 2.11.2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2015/11/02/news-opinion/israel-middle-east/at-rabin-rally-calls-to-pursue-peace-and-defend-democracy>

Backlash Against Likud Vote is Wind in Sails of Sharon's Withdrawal Plan. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém, 18.5.2004 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2004/05/18/archive/backlash-against-likud-vote-is-wind-in-sails-of-sharons-withdrawal-plan>

Barak, Arafat Plod on Despite Remaining Gaps. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 10.5.2000 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2000/05/10/archive/barak-arafat-plod-on-despite-remaining-gaps>

Begin: Despite Differences with Sadat over Palestinian Issue Ismailia Talks Were Successful. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 27.12.1977 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1977/12/27/archive/begin-despite-differences-with-sadat-over-palestinian-issue-ismailia-talks-were-successful>

Begin Says He Would Personally Welcome Sadat to Jerusalem. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 11.11.1977 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1977/11/11/archive/begin-says-he-would-personally-welcome-sadat-to-jerusalem>

Behind the Headlines: Ignored As an Average Israeli, Confessed Assassin Fits Profile. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 6.11.1995 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z:

<http://www.jta.org/1995/11/06/archive/behind-the-headlines-ignored-as-an-average-israeli-confessed-assassin-fits-profile>

Bush Endorses Shamir Proposal for Elections in the Territories. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 7.4.1989 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1989/04/07/archive/bush-endorses-shamir-proposal-for-elections-in-the-territories>

Carter to Israel's Leaders 'let Us Have Shalom. Let Us Make Peace'. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 12.3.1979 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1979/03/12/archive/carter-to-israels-leaders-let-us-have-shalom-let-us-make-peace>

Elections Committee Votes Not to Ban Left-wing Party. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 7.10.1988 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1988/10/07/archive/elections-committee-votes-not-to-ban-left-wing-party>

Evacuation of Elon Moreh Begins. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 30.1.1980 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1980/01/30/archive/evacuation-of-elon-moreh-begins>

Force Used Against Peace Marchers Draws Protest in Israel and Abroad. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 3.1.1990 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1990/01/03/archive/force-used-against-peace-marchers-draws-protest-in-israel-and-abroad>

Four Dead in Scattered Violence on Second Anniversary of Intifada. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 11.12.1989 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1989/12/11/archive/four-dead-in-scattered-violence-on-second-anniversary-of-intifada>

From Soldier to Statesman, Rabin Leaves Legacy of Peace. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 5.11.1995 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1995/11/05/archive/from-soldier-to-statesman-rabin-leaves-legacy-of-peace>

Gush Activists Arrested. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 13.3.1979 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1979/03/13/archive/gush-activists-arrested>

Hundreds of thousands of Israelis demonstrate for social justice. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém, 4.9.2011 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2011/09/04/life-religion/features/hundreds-of-thousands-of-israelis-demonstrate-for-social-justice>

In Kiryat Shmona, Flight and Hiding Are the Norm After Rain of Katyushas. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Kiryat Shmona: Jewish Telegraphic Agency, 28.7.1993 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1993/07/28/archive/in-kiryat-shmona-flight-and-hiding-are-the-norm-after-rain-of-katyushas>

Israel Denies U.S. Warned Begin Not to Take Military Action in Lebanon. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 11.3.1982 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/03/11/archive/israel-denies-u-s-warned-begin-not-to-take-military-action-in-lebanon>

Israel Mourns Its War Dead. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 18.4.1983 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1983/04/18/archive/israel-mourns-its-war-dead>

Israeli Army Reserve Officers Criticize Behavior of Soldiers in Quelling Riots on West Bank. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 12.5.1982 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/05/12/archive/israeli-army-reserve-officers-criticize-behavior-of-soldiers-in-quelling-riots-on-west-bank>

Israeli Election Campaign Ends with No Clear Winner in Sight. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 23.6.1992 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1992/06/23/archive/israeli-election-campaign-ends-with-no-clear-winner-in-sight>

Israelis Criticize War. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 17.6.1982 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/06/17/archive/israelis-criticize-war>

Jewish-arab March for Peace Marred by Arrests and Violence. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 1.1.1990 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1990/01/01/archive/jewish-arab-march-for-peace-marred-by-arrests-and-violence>

Jewish-arab March for Peace Marred by Arrests and Violence. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 18.4.1991 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1991/04/18/archive/israels-jewish-population-grew-by-6-4-percent-in-the-last-year>

Labor Party Think Tank Proposes Solutions to West Bank's Future. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 9.2.1984 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1984/02/09/archive/labor-party-think-tank-proposes-solutions-to-west-banks-future>

Last Israeli Army Units Leave Lebanon, 4 Days After Target Date; Some Officers Stay As Advisors. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 11.6.1985 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1985/06/11/archive/last-israeli-army-units-leave-lebanon-4-days-after-target-date-some-officers-stay-as-advisors>

Likud Sweeps to Victory with 41 Knesset Seats; Stunning Upset for Labor Which Gets Only 33 Seats. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 19.5.1977 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1977/05/19/archive/likud-sweeps-to-victory-with-41-knesset-seats-stunning-upset-for-labor-which-gets-only-33-seats>

Maps and Flyers. *Peace Now* [online]. Jeruzalém, 2016 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://peacenow.org.il/eng/content/maps-and-flyers>

McDonald's cites its West Bank policy in refusing Ariel opening. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 26.6.2013 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2013/06/26/news-opinion/israel-middle-east/mcdonalds-cites-its-west-bank-policy-in-refusing-ariel-opening>

Mideast Talks off to Difficult Start at Foreign Ministers Parley. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 19.7.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/07/19/archive/mideast-talks-off-to-difficult-start-at-foreign-ministers-parley>

Mixed Reactions in Israel. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 19.9.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/09/19/archive/mixed-reactions-in-israel>

More Wounded in Eighth Day of Violence in Gaza Strip. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 17.12.1987 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1987/12/17/archive/more-wounded-in-eighth-day-of-violence-in-gaza-strip>

New Meretz Bloc Picks Up Support from Two Prominent Israeli Writers. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 4.5.1992 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1992/05/04/archive/new-meretz-bloc-picks-up-support-from-two-prominent-israeli-writers>

News Analysis: a Second Peace Agreement is Seen in Truce Between Rabin and Peres. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 1.9.1993 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1993/09/01/archive/news-analysis-a-second-peace-agreement-is-seen-in-truce-between-rabin-and-peres>

News Brief. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 29.11.1982 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/11/29/archive/some-2000-members-of-the-peace-now-movement>

News Brief. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 13.5.2002 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2002/05/13/archive/tens-of-thousands-of-israelis-attended-a-tel>

News Brief. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 11.8.2006 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2006/08/11/archive/some-600-protesters-rallied-in-tel-aviv-against>

News. *Peace Now* [online]. 22.3.2016. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://peacenow.org.il/eng/node/14>

Palestinian and Israeli Activists Scoff at Latest U.S. Peace Ideas. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 14.3.1989 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1989/03/14/archive/palestinian-and-israeli-activists-scoff-at-latest-u-s-peace-ideas>

Peace Accords Mean Diplomatic Gain, Political Division for Shamir Regime. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 12.4.1991 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1991/04/12/archive/peace-accords-mean-diplomatic-gain-political-division-for-shamir-regime>

Peace Now Activists Charge Police Are Trying to Discourage Protests. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 29.5.1990 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1990/05/29/archive/peace-now-activists-charge-police-are-trying-to-discourage-protests>

Peace Now Adds Supporters. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 13.6.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/06/13/archive/peace-now-adds-supporters>

Peace Now's Hagit Ofran is One of Haaretz's 66 Israeli Influential Women. *Peace Now* [online]. Tel Aviv, 4.5.2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: http://peacenow.org.il/eng/Hagit_Haaretz_66_Women

PLO Leader Says He is Ready to Start Talks with Israel. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 15.8.1988 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1988/08/15/archive/plo-leader-says-he-is-ready-to-start-talks-with-israel>

Police and Politicians Combat Anti-arab Campaign in Jerusalem. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 27.11.1990 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1990/11/27/archive/police-and-politicians-combat-anti-arab-campaign-in-jerusalem>

Police Intensify Probe of Grenade Attack Against Peace Now Group. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 14.2.1983 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1983/02/14/archive/police-intensify-probe-of-grenade-attack-against-peace-now-group>

Rabin Tells Settlers on Golan Israel Must Give Back Some Land. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. New York: Jewish Telegraphic Agency, 4.11.1992 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1992/11/04/archive/rabin-tells-settlers-on-golan-israel-must-give-back-some-land>

Reserve Officers Gathering Support for Opposition to Government Policy. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 29.3.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/03/29/archive/reserve-officers-gathering-support-for-opposition-to-government-policy>

Staff. *Peace Now* [online]. 2010 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://peacenow.org.il/eng/content/staff>

Tension Heightens on the West Bank. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 15.3.1982 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1982/03/15/archive/tension-heightens-on-the-west-bank>

Terrorist Carnage 37 Israeli Civilians Dead; 82 Injured; Curfew Imposed on Tel Aviv Area Begin Says. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 13.3.1978 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1978/03/13/archive/terrorist-carnage-37-israeli-civilians-dead-82-injured-curfew-imposed-on-tel-aviv-area-begin-says>

The New Israeli Cabinet. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 14.7.1992 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1992/07/14/archive/the-new-israeli-cabinet-3>

Thousands of pro-peace demonstrators gather in Tel Aviv. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 17.8.2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.jta.org/2014/08/17/news-opinion/israel-middle-east/thousands-of-pro-peace-demonstrators-gather-in-tel-aviv>

Thousands March in Tel Aviv to Protest Israel Staying in Lebanon. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 11.6.1984 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1984/06/11/archive/thousands-march-in-tel-aviv-to-protest-israel-staying-in-lebanon>

Thousands of Israelis March in Support of U.S. Peace Plan. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 14.3.1988 [cit.

2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1988/03/14/archive/thousands-of-israelis-march-in-support-of-u-s-peace-plan>

Thousands Rally Against Settlements. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 17.1.1983 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1983/01/17/archive/thousands-rally-against-settlements>

Thousands Rally in Favor of Israeli Talks with PLO. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Tel Aviv: Jewish Telegraphic Agency, 27.12.1988 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1988/12/27/archive/thousands-rally-in-favor-of-israeli-talks-with-plo>

Voters Propel Doves to Top of Labor Party Election Slate. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 2.4.1992 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1992/04/02/archive/voters-propel-doves-to-top-of-labor-party-election-slate>

What We Stand For. *Peace Now* [online]. 2010 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://peacenow.org.il/eng/content/what-we-stand>

Who We Are. *Peace Now* [online]. 2010 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://peacenow.org.il/eng/content/who-we-are>

Widespread Disturbances Continue Despite Curfew in Territories. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. Jeruzalém: Jewish Telegraphic Agency, 12.5.1989 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.jta.org/1989/05/12/archive/widespread-disturbances-continue-despite-curfew-in-territories>

10 RESUMÉ

The aim of this bachelor study is history of Israeli peace movement Shalom Achshav (Peace Now). The movement was founded in 1978 during the Israeli-Egyptian peace negotiation. Movement was founded by „officer's letter“, which 350 reserve officers sent to prime minister Menachem Begin. They wanted to provoke public pressure for peace. During the Israeli-Egyptian peace negotiation movement Shalom Achshav reached its first peak. After signing a peace treaty the movement withdrew from the center of public interest. The second peak of the movement came with war in the Lebanon, when the most of Israelis stand against this war. In the September 1982, after massacre in Sabra and Shatila, movement held rally with 400,000 participants. In 1983, during the protest against presence of the Israeli army in Lebanon, was murdered member of movement Shalom Achshav Emil Grunzweig. In the middle of 80's the public lost interest in the peace process. The last peak of the movement came with the First intifada and Israeli-Palestinian negotiation on the end of 80's and the beginning of 90's. From the middle of 90's is movement losing his influence and public support. Currently movement oversees settlers activities by the „Settlement Watch“ project.